

***Специјални извјештај
о стању и проблемима с којима се сусрећу
центри/службе за социјални рад
у Босни и Херцеговини***

Бања Лука, октобар 2019. године

„СПЕЦИЈАЛНИ ИЗВЈЕШТАЈ О СТАЊУ И ПРОБЛЕМИМА С КОЈИМА СЕ СУСРЕЋУ ЦЕНТРИ/СЛУЖБЕ ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ“

Бања Лука, октобар 2019. године

Издавач:

Институција омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине
78000 Бања Лука/Академика Јована Сурутке број 13
e-mail: bl.ombudsmen@ombudsmen.gov.ba
www.ombudsmen.gov.ba

Аутори извјештаја

Омбудсмени:

Нивес Јукић
Проф. др Љубинко Митровић
Др Јасминка Цумхур

Радна група

Проф. др Љубинко Митровић, координатор
Александра Марин Диклић, помоћница омбудсмена
Селма Јахић, стручна савјетница
Будимир Петковић, стручни савјетник

Технички уредио

Драган Перић, шеф Одјела за информационе технологије

САДРЖАЈ

1. УВОД	5
2. МЕТОДОЛОГИЈА ИЗРАДЕ ИЗВЈЕШТАЈА	6
3. СПЕЦИЈАЛНИ ИЗВЈЕШТАЈИ ОМБУДСМЕНА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ И ПРЕДМЕТИ РЕГИСТРОВАНИ У ИНСТИТУЦИЈИ ОМБУДСМЕНА КОЈИ СЕ ОДНОСЕ НА СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ	6
3.1. Рад Омбудсмена по појединачним жалбама грађана ради остваривања права из социјалне заштите	7
4. МЕЂУНАРОДНИ ИНСТРУМЕНТИ ЗА ЉУДСКА ПРАВА РЕЛЕВАНТНИ ЗА ЕКОНОМСКА, СОЦИЈАЛНА И КУЛТУРНА ПРАВА	9
4.1. Законодавство у Босни и Херцеговини	12
4.1.1. Законодавство за ниво Босне и Херцеговине	12
4.1.2. Законодавство за ниво Федерације Босне и Херцеговине	13
4.1.2.1. Кантонални ниво	14
4.1.3. Законодавство за ниво Републике Српске	15
4.1.4. Законодавство у Брчко дистрикту Босне и Херцеговине	16
5. СИТУАЦИОНА АНАЛИЗА	17
5.1. Република Српска	18
5.2. Федерација Босне и Херцеговине	31
5.3. Брчко дистрикт Босне и Херцеговине	51
6. ГЕНЕРАЛНЕ ЗАБРИНУТОСТИ И ЗАПАЖАЊА ОМБУДСМЕНА ПРОИСТЕКЛА ИЗ ОДГОВОРА ЦЕНТАРА/СЛУЖБИ ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД	51
7. ПРЕПОРУКЕ	53

1. УВОД

Институција омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Омбудсмен Босне и Херцеговине), независна је институција, успостављена у циљу промовисања добре управе и владавине права, заштите слобода физичких и правних лица, како је гарантовано Уставом Босне и Херцеговине и међународним споразумима, а који се налазе у додатку Устава. На основу надлежности утврђених Законом о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, развијају се стратешки циљеви, како би се остварила мисија и визија Омбудсмена Босне и Херцеговине, а то су, између осталог, што ефикаснија заштита и промовисање људских права и сарадња са органима и институцијама Босне и Херцеговине, као и сарадња са невладиним организацијама и грађанима. Поред поступања по појединачним жалбама и регистрованим предметима, Омбудсмен Босне и Херцеговине предузима низ активности и мјера у циљу заштите и промоције људских права од којих су свакако значајна истраживања о одређеним појавама, едукације, израда специјалних извјештаја, учешће на стручним скуповима на којима се расправља о људским правима уопште, давање мишљења и сугестија приликом израде закона, стратегија и слично. У вези са тим, на Четвртој сједници Омбудсмена Босне и Херцеговине, од дана 4.2.2019. године, усвојен је Закључак да се током 2019. године, приступи изради шест специјалних извјештаја, од којих се један односи на проблематику стања и проблема са којима се сусрећу центри за социјални рад у Босни и Херцеговини.

Општи циљ истраживања је анализа положаја центара за социјални рад у систему имплементације њихове надлежности утврђене законом која треба да послужи надлежним органима за креирање мјера за унапређење њиховог функционисања које би у коначници требало резултирати унапређењем приступа правима грађана. Извјештај је заснован на слабостима система препознатих од стране самих центара за социјални рад, али и кроз жалбе којим су се грађани обратили Омбудсмену Босне и Херцеговине тражећи заштиту својих права. Извјештај даје одговор на питања да ли постојећа законска рјешења која регулишу ову област одговарају постојећем стању и потребама, да ли су тренутно расположиви ресурси центара довољни да одговоре свим обавезама прописаним законским и подзаконским актима и какве све проблеме имају центри за социјални рад у свом свакодневном раду.

У сврху израде извјештаја приступило се анализи међународних стандарда који обухватају сегмент социјалне заштите, као и законских прописа на свим нивоима власти у Босни и Херцеговини. Будући да се извјештај односи на стање и проблеме центара за социјални за рад, омбудсмени су свим центрима за социјални рад у Босни и Херцеговини упутили писмо намјере у коме су их упознали са активностима израде извјештаја, истовремено тражећи од њих све релевантне информације које обухватају проблематику социјалне заштите према корисницима, као и оне информације које се односе на статус самих центара и радно-правни статус лица запослених у центрима.¹

¹ Акт Омбудсмена Босне и Херцеговине, број: ОI-K-BL-212/19 од 27.3.2019. године.

Омбудсмени Босне и Херцеговине користе прилику да се захвале свим центрима за социјални рад на достављеним одговорима. Истовремено, истичу да поједини центри нису доставили тражене информације ни након упућених ургенција, и то за Републику Српску: Служба социјалне заштите Општине Источни Дрвар, Служба социјалне заштите Општине Језеро, Служба социјалне заштите Општине Купрес, Служба социјалне заштите Општине Оштра Лука, Центар за социјални рад Калиновик и Центар за социјални рад Шипово; док из Федерације Босне и Херцеговине то нису учинили: Босански Петровац, Добој-Југ, Завидовићи, Кантонални центар за социјални рад Горажде, Служба социјалне заштите Фоча–Устиколина, Центар за социјални рад Општине Прозор-Рама, Канцеларија социјалне заштите Општине Равно, Центар за социјални рад Травник, Служба за социјалну заштиту Општине Центар Сарајево, Центар за социјални рад Гламоч, Служба за општу управу и друштвене дјелатности Општине Дрвар, Служба за општу управу и друштвене дјелатности Општине Босанско Грахово.

Овај извјештај првенствено је намијењен професионалцима запосленим у области социјалне заштите, надлежним органима који предлажу и доносе законе, организацијама цивилног друштва као и широј јавности.

2. МЕТОДОЛОГИЈА ИЗРАДЕ ИЗВЈЕШТАЈА

Израда специјалног извјештаја заснована је на принципу мониторинга стања, што укључује анализу релевантног правног оквира и анализу одговора достављених од стране центара/служби за социјални рад.

У том смислу:

1. Извршена је анализа релевантног правног оквира, што обухвата анализу међународних стандарда и домаћег законодавства у овој правној области.
2. Свим центрима/службама за социјални рад у Босни и Херцеговини упућено је писмо намјере у коме су упознати о активностима израде извјештаја.

3. СПЕЦИЈАЛНИ ИЗВЈЕШТАЈИ ОМБУДСМЕНА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ И ПРЕДМЕТИ РЕГИСТРОВАНИ У ИНСТИТУЦИЈИ ОМБУДСМЕНА КОЈИ СЕ ОДНОСЕ НА СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ

Током ранијих година, Омбудсмен Босне и Херцеговине израдио је и објавио неколико специјалних извјештаја која се тичу и проблема из области социјалне заштите, и то:

- Анализа усклађености законодавства у Босне и Херцеговине са Конвенцијом Уједињених нација о правима дјетета (2009. године),
- Специјални извјештај о проблему просјачења дјеце у Босни и Херцеговини (2009. године),
- Специјални извјештај о стању људских права старих лица у Босни и Херцеговини (2010. године),
- Специјални извјештај о правима особа са инвалидитетом у Босни и Херцеговини (2010. године),

- Специјални извјештај о стању права дјеце са посебним потребама/сметњама у психофизичком развоју у Босни и Херцеговини (2010. године),
- Специјални извјештај о правима дјеце смјештене у установе, са посебним освртом на нормативе и стандарде (2010. године),
- Млади и дјеца у сукобу са законом (2012. године),
- Специјални извјештај „Дјеца у конфликтним разводима“ (2013. године),
- Специјални извјештај „Улога центара за социјални рад у заштити права дјетета“ (2013. године),
- Специјални извјештај о положају Рома у Босни и Херцеговини (2013. године),
- Специјални извјештај „Здравствена заштита дјеце у Босни и Херцеговини“ (2013. године),
- Специјални извјештај о стању заштите мајке и материнства на подручју Федерације Босне и Херцеговине (2014. године),
- Извјештај о реализацији препорука омбудсмена Босне и Херцеговине из Специјалног извјештаја о положају Рома у Босни и Херцеговини (2014. године),
- Анализа стања у установама у којима су смјештени малолетници у сукобу са законом у Босни и Херцеговини (2016. године),
- Специјални извјештај о стању права лица са интелектуалним и менталним потешкоћама у Босни и Херцеговини (2018. године),
- Извјештај о реализацији препорука из документа под називом „Анализа стања у установама у којима су смјештени малолетници у сукобу са законом у Босни и Херцеговини“ и оцјена тренутног стања (2018. године) и
- Специјални извјештај о стању у области миграција у Босни и Херцеговини (2018. године).

Наведени извјештаји у својим закључним разматрањима садрже запажања у вези са слабостима центара за социјални рад, као и препоруке чија имплементација је требала да допринесе побољшању стања у овој области. Нажалост, инертност надлежних органа и недовољна свијест о улози ових установа у друштву је резултирала да је веома мали број препорука до сада имплементиран.

Сви наведени извјештаји доступни су на веб-страници Институције омбудсмена www.ombudsmen.gov.ba.

3.1. Рад Омбудсмена по појединачним жалбама грађана ради остваривања права из социјалне заштите

Имајући у виду мандат и надлежности Омбудсмена Босне и Херцеговине, често се у поступцима, као одговорне стране – стране на које се жале грађани, јављају центри за социјални рад. У нашим годишњим извјештајима посебна се пажња посвећује центрима за социјални рад. Центри имају велики обим посла и велика су очекивања која превазилазе могућности и ресурсе што доводи до повећаног ризика од професионалне погрешке. У том правцу стручни радници центара често захтијевају професионалну помоћ и правне савјете правника у Омбудсмену Босне и Херцеговине, јер стручном особљу центара потребна су брза и практична рјешења, а извјесно је очекивати да ће се у центрима послови у будућности само компликовати². Омбудсмен Босне и Херцеговине заговара јачање

² Уважавајући трендове глобализације, кризу породице и поремећен систем вриједности.

капацитета центара за социјални рад, због већ истакнутих разлога, али и због недовољне кадровске оспособљености, лоших услова за рад, одговорности и осјетљивости, изложености професионалном стресу и сагоријевању, као и питању перцепције професије од стране грађана и корисника. У том правцу било би изузетно корисно, цијенећи, прије свега, потребу заштите људских права, да се стручном особљу у центрима обезбиједи супервизија³ као професионална подршка и да се, гдје год је то могуће, изврше специјализоване подјеле послова и да се обезбиједи континуирана едукација запосленог особља, уз пуну подршке локалне заједнице и обезбјеђивање адекватних новчаних средстава како за сва призната права која подразумевају новчана давања, али и за многа друга права која не подразумевају новчана давања и друге активности.

Предмети регистровани у Институцији омбудсмена углавном се тичу **права дјете, економских и социјалних права и права особа са инвалидитетом**. Честа је појава да се међу регистрованим предметима као одговорне стране јављају центри/службе за социјалну заштиту. У доље приказаном графикону видљив је тачан број оваквих предмета у периоду од 2014. до 2019.⁴

Година	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Број жалби	89	124	109	114	154

³ „Супервизија је посебна едукативна, развојна и подупирућа метода која омогућава појединцу да путем властитог искуства дође до нових стручних спознаја и прошири спознаје о себи самом, да интегрише практична искуства с теоретским знањем, да се ослободи напетости и тјескобе, па чак и стреса, и да континуирано изграђује свој стручни идентитет.” Коболт, А., Жорга, С. (2000). Супервизија. Љубљана: Univerza v Ljubljani.

⁴ У 2019. години, до дана 10. октобра, регистровано је укупно 96 предмета у којима су одговорне стране центри за социјални рад/општинске службе социјалне заштите.

4. МЕЂУНАРОДНИ ИНСТРУМЕНТИ ЗА ЉУДСКА ПРАВА РЕЛЕВАНТНИ ЗА ЕКОНОМСКА, СОЦИЈАЛНА И КУЛТУРНА ПРАВА

Међународни документи којима се штите људска права полазе од основног принципа да сваки човјек има урођена, једнака, неутуђива и универзална права, која произилазе из достојанства свих људских бића. У оквиру међународних докумената, свакако је значајно указати на документе усвојене од стране Уједињених нација, те регионалне документе усвојене од стране Савјета Европе.

Универзална декларација о људским правима (1948)

Универзална декларација о људским правима гарантује грађанска, политичка, као и економска, социјална и културна права и наглашава важност једнакости и недискриминације.

Универзална декларација о правима човјека прописује да свако, као члан друштва, има право на социјално осигурање и право да остварује економска, социјална и културна права неопходна за своје достојанство и за развој своје личности путем државне помоћи и међународне сарадње, а у складу с организацијом и средствима сваке државе.⁵

Декларација такође дефинише да свако има право на животни стандард који одговара здрављу и добробити њега самога и његове породице, укључујући храну, одјећу, стан и докторску његу и потребне социјалне услуге, као и право на осигурање за случај незапослености, болести, неспособности, удовишта, старости или другог помањкања средстава за живот у приликама које су изван његове моћи.⁶

Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима (1966)

Државе потписнице гарантују да права дефинисана овим пактом буду извршена без дискриминације било које врсте, као што су раса, боја, пол, језик, вјера, политичко или друго мишљење, национално или друштвено поријекло, имовина, род или неки други статус или околности.⁷

Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима обвезује државе потписнице да предузму одговарајуће кораке, како би се у потпуности остварило, између осталог, право на социјалну безбједност укључујући социјално осигурање⁸, право на адекватан стандард живота⁹, право на највећи доступан стандард физичког и менталног здравља¹⁰.

Члан 9 наведеног пакта је посебно релевантан за рад центара за социјални рад, јер утврђује да свако има право на социјалну безбједност.

⁵ Члан 22.

⁶ Члан 25.

⁷ Члан 2.

⁸ Члан 9.

⁹ Члан 11.

¹⁰ Члан 12.

Међународни пакт о грађанским и политичким правима (1966)

Права заштићена овим пактом укључују: право на живот, забрану тортуре и окрутног, нехуманог или понижавајућег поступања, право на слободу и безбједност особе, слободу кретања и избор пребивалишта, једнакост пред законом, право на приватност у породици, дом и преписку, слободу изражавања, право на мирно окупљање и право на удруживање. Важно је истаћи да је Комитет за људска права утврдио да ће се клаузула о недискриминацији¹¹ из наведеног пакта примијенити и на заштиту економских, социјалних и културних права.

Конвенција о правима дјетета (1989)

Конвенцијом о правима дјетета се прописује да ће државе потписнице поштовати и осигурати сваком дјетету права наведена у овој конвенцији, без икакве дискриминације према дјетету, његовим родитељима или законским старатељима, у погледу њихове расе, боје коже, пола, језика, вјере, политичког или другог увјерења, националног, етничког или социјалног поријекла, имовинског стања, тешкоћа у развоју, породичног поријекла или какве друге околности.¹²

Важно је истаћи да Конвенција о правима дјетета обавезује државе потписнице да признају право сваког дјетета на стандард живота који је адекватан за његов физички, ментални, духовни, морални и друштвени развој.¹³

Конвенција прописује и да у свим акцијама које у вези са дјецом подузимају јавне или приватне установе социјалне заштите, судови, државна управа или законодавна тијела, мора се првенствено водити рачуна о интересима дјетета. Такође, државе чланице обавезују се да ће одговарајућим законодавним и управним мјерама дјетету осигурати заштиту и бригу каква је пријеко потребна за његову добробит, узимајући у обзир права и дужности његових родитеља, законских старатеља или других особа које су за њега законски одговорне. Државе чланице у складу са конвенцијом су дужне обезбиједити да службе и установе одговорне за бригу или заштиту дјете буду под стручним надзором и да своје дјеловање ускладе са стандардима надлежних власти, посебно у погледе питања безбједности, здравља те броја и стручности особља.¹⁴ У циљу гарантовања и промовисања права утврђених у овој Конвенцији, државе чланице пружиће одговарајућу помоћ родитељима и законским старатељима како би они могли испунити своју дужност према дјетету, те јачати установе и службе за дјечију заштиту и бригу.¹⁵

¹¹ Члан 26.

¹² Члан 2.

¹³ Члан 27.

¹⁴ Члан 3.

¹⁵ Члан 18.

Конвенција о правима особа с инвалидитетом (2006)

Конвенција о правима особа с инвалидитетом промовише, штити и обезбјеђује пуну равноправност уживања свих људских права и темељних слобода свих особа с инвалидитетом и промовише поштовање њиховог урођеног достојанства.¹⁶

Обавезе држава чланица су да осигурају¹⁷:

- једнакост свих особа пред законом, што укључује обавезу да имају једнако право, без икакве дискриминације, на једнаку заштиту и једнаку корист на основу закона;
- забрану било какве дискриминације на основу инвалидитета и гарантовње особама с инвалидитетом једнаке и ефикасне заштите од дискриминације по свим основама;
- промоцију једнакости и укидање дискриминације, те подузимање свих корака која осигуравају да се изврше разумна прилагођавања;
- посебне мјере потребне за убрзавање или остваривање дефакто једнакости особа с инвалидитетом, које се неће сматрати дискриминацијом према одредбама Конвенције.

Конвенција о елиминацији свих облика дискриминације жена (1979)

Конвенцијом о елиминацији свих облика дискриминације жена утврђено је шта представља дискриминацију жена и постављени су стандарди по којима институције власти морају штитити права жена кроз законе и креирање политике. У Конвенцији се наводи попис разних подручја у којима државе морају предузети одговарајуће мјере да елиминишу дискриминацију по основи пола између осталог у запошљавању¹⁸, као и у подручју образовања¹⁹ и здравствене заштите²⁰.

Међународна конвенција о елиминацији свих облика расне дискриминације (1965)

Међународна конвенција о елиминацији свих облика расне дискриминације утврђује да се појам расне дискриминације односи на свако разликовање, искључивање, организирање или давање првенства које се заснива на раси, боји, прецима, националном или етничком поријеклу који имају за сврху или за резултат да наруше или да компромитују признавање, уживање или вршење, под једнаким условима, права човјека и основних слобода на политичком, економском, социјалном и културном пољу или у свакој другој области јавног живота.

¹⁶Члан 1.

¹⁷Члан 5.

¹⁸Члан 11.

¹⁹Члан 10.

²⁰Члан 12.

Европска конвенција о заштити људских права и основних слобода

Ова конвенција гарантује широк спектар грађанских и политичких права, а Протокол 12 Конвенције²¹, значајно проширује оквир заштите од дискриминације и одређује да се клаузула о недискриминацији примјењује, не само на права наведена у Конвенцији, већ и на сва права предвиђена прописима, укључујући и економска, социјална и културна права.

Европска социјална повеља (ревидирана) (1961) и (1996)

Европска социјална повеља која гарантује економска и социјална људска права је додатак Европској конвенцији о људским правима, која садржи грађанска и политичка људска права.

Европска социјална повеља гарантује, између осталог, право на рад, право на стамбено збрињавање, право на здравље, право на образовање, право на социјалну безбједност, право на социјалну и здравствену помоћ и забрану дискриминације. У погледу права која се односе на рад центара за социјални рад, најважнији су чланови 12, 13 и 14 Европске социјалне повеље, која утврђују право на социјалну безбједност, социјалну и медицинску помоћ и право на бенефиције из услуга социјалног рада. Члан 12 прописује да сви запослени, и од њих уздржаване особе, имају право на социјалну безбједност, члан 13 дефинише да свако без довољно средстава за живот има право на социјалну и медицинску помоћ. У складу са чланом 14 наведене повеље свако се има право користити услугама социјалних служби.

4.1. Законодавство у Босни и Херцеговини

4.1.1. Законодавство за ниво Босне и Херцеговине

Устав Босне и Херцеговине својим одредбама нормира да ће Босна и Херцеговина и оба ентитета осигурати највиши ниво међународно признатих људских права и основних слобода, а права и слободе предвиђене Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода и њеним протоколима директно се примјењују у Босни и Херцеговини и имају приоритет над свим осталим законима. Босна и Херцеговина је потписница свих међународних и регионалних инструмената о људским правима.

Чланом III став 2 тачка ц) Устава Босне и Херцеговине прописано је да ће ентитети испунити све услове за правну сигурност и заштиту особа под својом јурисдикцијом, одржавањем цивилних установа за примјену правних прописа, које ће функционисати у складу са међународно признатим стандардима уз поштовање међународно признатих људских права и основних слобода, из члана II овог устава и подузимањем осталих одговарајућих мјера,²² док је координација у области здравства, социјалне заштите и образовања у надлежности Министарства цивилних послова Босне и Херцеговине²³, а праћење и спровођење међународних конвенција и других докумената из области људских права и основних слобода, те промовисање и заштита личних и колективних људских

²¹ Члан 1.

²² Специјални извјештај о улози Центра за социјални рад у заштити права дјетета, стр. 9.

²³ Члан 15 Закона о министарствима и другим органима управе Босне и Херцеговине.

права и слобода у надлежности је Министарства за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине.²⁴

4.1.2. Законодавство за ниво Федерације Босне и Херцеговине

Уставом Федерације Босне и Херцеговине је прописано да су федералне власти и кантони, између осталог, надлежни за спровођење људских права и социјалне политике.²⁵ У складу са потребама, претходне надлежности могу бити остварене заједнички или одвојено, или од стране кантона координисано од федералне власти. У погледу ових надлежности кантони и федерална власт договарају се на трајној основи. У вршењу ових надлежности, када се ради о законима и другим прописима који су обавезујући на подручју цијеле Федерације Босне и Херцеговине, у складу са овим уставом и одлукама Парламента Федерације Босне и Херцеговине, федерална власт ће поступити, узимајући у обзир кантоналне надлежности, различите ситуације у појединим кантонима и потребу за флексибилношћу у спровођењу. Федерална власт има право утврђивати политику и доносити законе који се тичу сваке од ових надлежности. У вршењу ових надлежности, у складу са овим уставом и својим кантоналним уставом, кантони ће се обраћати међукантоналном савјету за координацију рјешавања међукантоналних питања и за досљедно рјешавање питања која се тичу интереса ван њихових кантоналних граница, те спроводиће одлуке, учествовати у одлучивању и кад је потребно, предлагати одлуке у законодавним тијелима. Кантони имају право утврђивати политику и спроводити законе који се тичу сваке од ових надлежности.²⁶ Кантони имају све надлежности које нису изричито повјерене федералној власти. Посебно су надлежни, између осталог и за спровођење социјалне политике и успоставу служби социјалне заштите.²⁷

Закон о основама социјалне заштите, заштите цивилних жртава рата и заштите породице са дјецом Федерације Босне и Херцеговине донесен је у циљу успостављања оквира који треба да послужи као основа код доношења кантоналних закона о социјалној заштити.²⁸

Чланом 1 Закона о основама социјалне заштите, заштите цивилних жртава рата и заштите породица са дјецом Федерације Босне и Херцеговине, уређују се:

- основе социјалне заштите грађана и њихових породица, основна права из социјалне заштите и корисници права из социјалне заштите,
- оснивање и рад установа заштите и инвалидског удружења,
- основна права цивилних жртава рата и чланова њихових породица,
- основе заштите породице са дјецом и
- финансирање и друга питања од значаја за остваривање основних права из социјалне заштите, заштите цивилних жртава рата и заштите породице са дјецом у Федерацији Босне и Херцеговине.

Чланом 9 наведеног закона прописано је да Федерално министарство рада и социјалне политике врши надзор над спровођењем овог закона и прописа донесених на основу овог

²⁴ Ibidem, члан 12.

²⁵ Члан III 2. а) и е) Устава Федерације Босне и Херцеговине.

²⁶ Члан III Устава Федерације Босне и Херцеговине.

²⁷ Ibidem, Члан III 4. j).

²⁸ Члан 8 „Надлежни органи кантона, у складу са Уставом и овим законом, ближе уређују дјелатност социјалне заштите, заштите цивилних жртава рата и заштите породице са дјецом“.

закона, као и над стручним радом установа које оснива Федерација, издаје инструкције и врши управни надзор и контролу намјенског трошења средстава намијењених за остваривање права по овом закону, а која се обезбјеђују из федералног буџета. Надлежни кантонални орган управе врши надзор над спровођењем закона, других прописа и општих аката кантона донесених сагласно овом закону, као и над стручним радом установа које оснива општина, односно кантон, издаје инструкције и врши непосредни управни надзор и контролу намјенског трошења средстава намијењених за остваривање права по овом закону, а која се обезбјеђују из кантоналног буџета.

Корисници социјалне заштите су особе које се налазе у стању социјалне потребе, и то²⁹:

- дјеца без родитељског старања,
- васпитно занемарена дјеца,
- васпитно запуштена дјеца,
- дјеца чији је развој ометен породичним приликама,
- особе са инвалидитетом и особе ометене у физичком или психичком развоју,
- материјално неосигуране и за рад неспособне особе,
- старе особе без породичног старања,
- особе са друштвено негативним понашањем,
- особе и породице у стању социјалне потребе, којима је услјед посебних околности потребан одговарајући облик социјалне заштите.

Чланом 19 Закона дефинисана су права из социјалне заштите:

- 1) новчана и друга материјална помоћ,
- 2) оспособљавање за живот и рад,
- 3) смјештај у другу породицу,
- 4) смјештај у установе социјалне заштите,
- 5) услуге социјалног и другог стручног рада и
- 6) кућна нега и помоћ у кући.

Затим, прописом кантона утврђују се износи новчаних и других давања, услови и поступак за стицање тих права и њихово коришћење, уколико то није уређено овим законом. Прописом кантона могу се утврдити и друга права из социјалне заштите у складу са програмом развоја социјалне заштите и његовим могућностима.

Чланом 97 наведеног закона прописано је дасе средства за финансирање социјалне заштите и заштите породице са дјецом осигуравају у складу са прописом Федерације и кантона из: буџета општине, буџета кантона, улагања осниваћа установа, личног учешћа корисника, легата, поклона и завјештања, других извора.

4.1.2.1. Кантонални ниво

Права из социјалне заштите у Федерацији Босне и Херцеговине остварују се законима донесеним на нивоу кантона. Уколико нека права нису одређена кантоналним законима, примјењује се Закон о основама социјалне заштите, заштите цивилних жртава рата и заштите породице са дјецом Федерацији Босне и Херцеговине. Надлежни органи

²⁹ У смислу члана 12 истог закона.

кантона, у складу са уставом и законом, ближе уређују дјелатност социјалне заштите, заштите цивилних жртава рата и заштите породице са дјецом.³⁰

Ову област, на нивоу Федерације Босне и Херцеговине, регулише Закон о основама социјалне заштите, заштите цивилних жртава рата и заштите породице са дјецом Босне и Херцеговине³¹, док је на нивоу кантона детаљније уређена сљедећим законима:

Законом о социјалној заштити, заштити цивилних жртава рата и заштити породица са дјецом Унско-санског кантона³²,

Законом о социјалној заштити Посавског кантона³³,

Законом о социјалној заштити, заштити цивилних жртава рата и заштити породице са дјецом Тузланског кантона³⁴,

Законом о социјалној заштити, заштити цивилних жртава рата и заштити породице са дјецом Босанско-подрињског кантона³⁵,

Законом о социјалној заштити, заштити цивилних жртава рата и заштити породице са дјецом Средњобосанског кантона³⁶,

Законом о социјалној заштити Херцеговачко-неретванског кантона³⁷,

Законом о социјалној заштити, заштити цивилних жртава рата и заштити породице са дјецом Западнохерцеговачког кантона³⁸,

Законом о социјалној заштити, заштити цивилних жртава рата и заштити породице са дјецом Кантона Сарајево³⁹,

Законом о социјалној заштити Кантона 10⁴⁰ и

Законом о социјалној заштити, заштити цивилних жртава рата и заштити породице са дјецом Зеничко-добојског кантона⁴¹.

Затим, прописом кантона утврђују се износи новчаних и других давања, услови и поступак за стицање тих права и њихово коришћење, уколико то није уређено овим законом. Прописом кантона могу се утврдити и друга права из социјалне заштите у складу са програмом развоја социјалне заштите и његовим могућностима.

4.1.3. Законодавство за ниво Републике Српске

Уставом Републике Српске гарантује се минимум социјалне безбједности грађана и осигурава функционисање јавних служби у складу са законом. Финансирање јавних служби врши се путем фондова и буџета.⁴²

³⁰ Члан 9.

³¹ „Службене новине Федерације Босне и Херцеговине“, број: 36/99, 54/2004, 39/2006, 14/2009 и 45/2016.

³² „Службене новине Унско-санског кантона“, број 5/2000 и 7/2001.

³³ „Народне новине Посавског кантона“, број 5/2004.

³⁴ „Службене новине Тузланског кантона“, број: 05/2012, 07/2014 и 11/2015.

³⁵ „Службене новине Босанско-подрињског кантона“, број: 10/2000, 5/2003, 5/2005, 7/2008, 2/2013 и 12/2013.

³⁶ „Службене новине Средњобосанског кантона“, број: 10/2005, 2/2006 и 3/2018.

³⁷ „Народне новине Херцеговачко-неретванског кантона“, број 3/2005, 1/2016.

³⁸ „Народне новине Западнохерцеговачког кантона“, број: 16/2001, 11/2002, 4/2004 и 9/2005.

³⁹ „Службене новине Кантона Сарајево“, број: 16/2002, 8/2003, 22/2005, 2/2006 и 21/2006.

⁴⁰ „Народне новине Кантона 10“, број 5/98.

⁴¹ „Службене новине Зеничко-добојског кантона“, број: 13/2007, 13/2011, 3/2015 и 2/2016.

⁴² Члан 61.

У Републици Српској област социјалне заштите регулисана је Законом о социјалној заштити Републике Српске.⁴³

Чланом 10 Закона о социјалној заштити Републике Српске гарантована су сљедећа права:

- новчана давања,
- социјалне услуге и
- друге мјере које се пружају појединцу, члановима породице или породици у цјелини и које имају за циљ задовољавање социјалних потреба, те спречавање настанка социјалних проблема.

Корисници социјалне заштите су особе које се налазе у стању социјалне потребе, и то⁴⁴:

а) дијете:

- без родитељског старања,
- са сметњама у развоју,
- чији је развој ометен породичним приликама,
- жртва насиља,
- жртва трговине дјецом,
- са друштвено неприхватљивим понашањем,
- изложено социјално ризичним понашањима и
- коме је због посебних околности потребна социјална заштита.

б) пунољетна особа:

- материјално неосигурана и за рад неспособна особа,
- са инвалидитетом,
- старија, без породичног старања,
- са друштвено негативним понашањем,
- жртва злоупотребе психоактивних супстанци,
- жртва насиља у породици,
- жртва трговине људима и
- којој је због посебних околности потребна социјална заштита.

Чланом 132 наведеног закона дефинисано је да се социјална заштита утврђена овим законом финансира из јавних прихода који се обезбјеђују у буџету Републике и јединицама локалне самоуправе.

4.1.4. Законодавство у Брчко дистрикту Босне и Херцеговине

У Брчко дистрикту Босне и Херцеговине област социјалне заштите регулисана је Законом о социјалној заштити Брчко дистрикта Босне и Херцеговине⁴⁵.

У смислу члана 28 Закона о социјалној заштити Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, права у социјалној заштити су сљедећа:

⁴³ „Службени гласник Републике Српске“, број: 37/2012 и 90/2016.

⁴⁴ Члан 17.

⁴⁵ „Службени гласник Брчко дистрикта Босне и Херцеговине“, број: 1/2003, 4/2004, 19/2007 и 2/2008.

- услуге социјалног и другог стручног рада;
- новчана и друга материјална помоћ;
- оспособљавање за живот и рад малољетних особа са посебним потребама и одраслих особа с инвалидитетом;
- смјештај у установу социјалне заштите или у другу породицу;
- кућна нега и помоћ у кући.

Корисници социјалне заштите у смислу овог закона су особе које се налазе у стању социјалне потребе:

1. малољетници:

- без родитељског старања,
- ометени у физичком или психичком развоју,
- васпитно занемарени и запуштени,
- чији је развој ометен породичним приликама и
- злостављана дјеца.

2. пунољетне особе:

- материјално неосигуране особе, за рад неспособне особе,
- старе особе без породичног старања,
- са инвалидитетом,
- особе с друштвено негативним понашањем,
- остале особе у стању социјалне потребе којима је због посебних околности потребна социјална заштита,
- злостављане особе и
- самохрани родитељ.

Чланом 101 Закона прецизирано је да се у буџету Дистрикта осигуравају средства за материјално осигурање, додатак за помоћ и негу другог лица, смјештај у установу социјалне заштите, смјештај у другу породицу, помоћ у кући, те услуге социјалног рада и финансирање установа социјалне заштите за вршење јавних овлашћења, повјерена овим законом.

5. СИТУАЦИОНА АНАЛИЗА

У овом дијелу презентују се одговори надлежних органа – центара за социјални рад за социјалну заштиту у Републици Српској, Федерацији Босне и Херцеговине и у Брчко дистрикту Босне и Херцеговине. Анализом пристиглих одговора покушали су се презентовати заједнички проблеми и потешкоће у раду центара, уз напомену да у већини локалних заједница постоје центри за социјални рад, али и да у појединим општинама у којима центри за социјални рад нису успостављени ове послове обављају службе/одјељења социјалне заштите. У Републици Српској систем социјалне заштите је централизован на начин да центре оснивају локалне заједнице (општине и градови). Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске врши управне и друге

стручне послове који се односе на систем социјалне заштите.⁴⁶ Јавни фонд за дјечију заштиту Републике Српске надлежан је за остваривање права из дјечије заштите у складу са Законом о дјечијој заштити Републике Српске⁴⁷.

Полазећи од уставног уређења Федерације Босне и Херцеговине систем социјалне заштите другачије је конципиран. Наиме, федералне власти и кантони надлежни су за спровођење социјалне политике. Кантони имају све надлежности које нису изричито повјерене федералној власти, те су посебно надлежни између осталог и за спровођење социјалне политике и успоставу служби социјалне заштите. Права из социјалне заштите се у Федерацији Босне и Херцеговине остварују законима донесеним на нивоу Федерације Босне и Херцеговине и кантона. Уколико нека права нису одређена кантоналним законима, примјењује се Закон о основама социјалне заштите, заштите цивилних жртава рата и заштите породице са дјецом Федерације Босне и Херцеговине. У пракси неке центре оснива кантон, а неке јединица локалне самоуправе, односно општине и градови.

На подручју Брчко дистрикта Босне и Херцеговине не постоји центар као засебна установа коју би основала локална заједница него у склопу Владе Брчко дистрикта дјелује Одјељење за здравство и остале услуге, Пододјељење за социјалну заштиту. За разлику од радно-правног статуса запослених у центрима ентитетима, запосленици овог пододјела имају статус државних службеника.

5.1. Република Српска

Центар за социјални рад Бања Лука⁴⁸

Као основни проблеми у раду, између осталог, истичу:

1. лица која по Уставу Републике Српске имају право на здравствено осигурање (лица старија од 65 година), а Фонд здравственог осигурања Републике Српске не жели да им призна статус осигураног лица, већ их редовно упућује у Центар;
2. ситуације у којима добијају захтјеве за признавање права на смјештај у установу социјалне заштите од стране лица којима је приоритетно потребна здравствена њега;
3. злоупотребу лица старије животне доби и лица са проблемима у менталном здрављу код склапања уговора о доживотном издржавању;
4. проблеме у погледу реализације рефундације трошкова Центра приликом признавања одређених права из области социјалне заштите;
5. све већи број пензионера и незапослених лица која се обраћају Центру;
6. недовољност стамбених капацитета за реализацију стамбеног збрињавања социјално угрожених лица и породица;
7. регулисање контаката дјете са родитељем са којим не живе;
8. неуједначену праксу у поступцима повјеравања дјете из ванбрачних заједница;
9. недостатак људских ресурса и стручних усавршавања;

⁴⁶ Члан 11 Закона о министарствима Републике Српске, „Службени гласник Републике Српске“, број: 44/2014, 14/2015, 54/2015, 96/2015 - др. закон и 62/2017.

⁴⁷ „Службени гласник Републике Српске“, број 114/2017 и 122/2018.

⁴⁸ Акт број: 02-571.03-1-83/19 од 6.5.2019. године.

10. непостојање супервизије за стручне раднике.

Центар за социјални рад Бијељина⁴⁹

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. чињеницу да новчана примања из области социјалне заштите за кориснике могу бити предмет извршења у судском поступку, те се поставља питање сврхе њихове исплате;
2. недовољан број стручног кадра;
3. оптерећеност великим бројем предмета (свакодневно излагање стресу и професионално сагоријевање);
4. наметање нових надлежности без претходних консултација са центрима;
5. недостатак континуираних едукација;
6. непостојање супервизије за стручне раднике;
7. недостатак стручних анализа и извјештаја као и публикација и стручне литературе;
8. потребу доношење новог породичног закона Републике Српске.

Центар за социјални рад Приједор⁵⁰

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. повећан број обраћања корисника;
2. збрињавање лица са проблемима у менталном здрављу;
3. стварање додатних обавеза за социјалну заштиту нових категорија становника;
4. све сложенију породичну проблематику;
5. недостатак континуираних едукација;
6. несарадњу одређеног броја корисника са Центром;
7. регулисање контаката дјете са родитељем са којим не живе.

Центар за социјални рад Добој⁵¹

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. регулисање контаката дјете са родитељем са којим не живе;
2. неразумијевање осталих надлежних органа о значају рада центара за социјални рад.

Центар за социјални рад Требиње⁵²

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. регулисање контаката дјете са родитељем са којим не живе;
2. повећан број корисника права на додатак за помоћ и његу другог лица (непостојање материјалног цензуса за остваривање овог права).

⁴⁹ Акт број: 01-571.3-14/19 од 23.4.2019. године.

⁵⁰ Акт број: 01-53-38/19 од 25.4.2019. године.

⁵¹ Акт број: 01/2/10-544-43/19 од 30.4.2019. године.

⁵² Акт број: 04-53.00-16/16 од дана 16.5.2019. године.

Центар за социјални рад Градишка⁵³

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. проблем око остваривања права на додатак за помоћ и његу другог лица из разлога што остваривање овог права остварује неки други орган, а не Центар за социјални рад.

Центар за социјални рад Градишка указује омбудсменима да би било корисно за систем социјалне заштите да се код остваривања права на додатак за помоћ и његу другог лицу за пунољетна лица уведе имовински цензус или да поступак за остваривање овог права проводи неки други орган, а не Центар за социјални рад. Све то појашњавају на начин да остваривање овог права у великој мјери оптерећује социјалну заштиту, а по својој садржини више представља здравствено стање.

Центар за социјални рад Зворник⁵⁴

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. стални пораст броја корисника права на новчану помоћ и права на додатак за помоћ и његу другог лица;
2. стални пораст трошкова стручних комисија, што додатно оптерећује буџет (Првостепена стручна комисија за утврђивање способности лица у поступку остваривања права из социјалне заштите и утврђивања функционалног стања корисника и Првостепена стручна комисија за процјену потреба и усмјеравање дјеце и омладине са сметњама у развоју регулисања контаката дјеце са родитељем са којим не живе.

Центар за социјални рад Источно Ново Сарајево⁵⁵

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. регулисање контаката дјеце са родитељем са којим не живе.

Дакле, у овом центру највише се сусрећу са проблемима у поступцима одржавања личних и непосредних односа дјетета и родитеља и проблем су извршења рјешења, када се поступци и окончају, донесу одлуке. Предлажу измјене и допуне Породичног закона у том дијелу, како је то већ годинама у Федерацији Босне и Херцеговине и у сусједним државама, односно да доношење ових одлука буде у надлежности судова.

Центар за социјални рад Челинац⁵⁶

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. немогућност извршења рјешења Центра из области породично-правне заштите;
2. ниску горњу старосну границу дјеце за потпуно усвојење;

⁵³ Акт број: 01/08/53-6/19 од 10.4.2019. године.

⁵⁴ Акт број: 04-544-128/19 од 01.6.2019. године.

⁵⁵ Акт број: 01-530-747/19 од 04.6.2019. године.

⁵⁶ Акт број: 02/2-012-010/19 од 24.4.2019. године.

3. незаштићеност стручних радника;
4. непостојање стандарда у погледу броја предмета по једном стручном раднику;
5. буџет Центра није у могућности да у потпуности одговори на потребе лица која се нађу у стању социјалне потребе;
6. неефикасност судова у области заштите од насиља у породици или насиља над дјецом;
7. немогућност наплате учешћа обвезника издржавања у плаћању трошкова смјештаја;
8. неједнака примања стручних радника центара на подручју Републике Српске која су директно условљена буџетом локалне заједнице;
9. неједнаке новчане накнаде за рад првостепених стручних комисија која се разликују у зависности од одлука локалне заједнице.

Истичу да рад стручних радника није једнако вреднован и плаћен у локалним заједницама у Републици Српској, а и накнаде за рад првостепених стручних комисија се разликују у зависности од одлука локалне заједнице.

Центар за социјални рад Билећа⁵⁷

Као основни проблем у раду истичу:

1. недостатак финансијских средстава и неразумијевање значаја професије социјалног рада;
2. недостатак простора за индивидуални третман корисника;
3. нередовне исплате социјалних давања корисницима;
4. неједнака примања стручних радника центара на подручју Републике Српске која су директно условљена са буџетом локалне заједнице.

Центар за социјални рад Угљевик⁵⁸

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. недостатак новчаних средстава за остваривање права из социјалне заштите;
2. недостатак стручног кадра;
3. наметање нових надлежности без претходних консултација са центрима;
4. неразумијевање локалне заједнице;
5. непостојање јасних смијерница и инструкција у циљу изналажења рјешења за одређене проблеме.

Центар за социјални рад Вукосавље⁵⁹

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. регулисање контаката дјете са родитељем са којим не живе;
2. потребу доношења новог породичног закона Републике Српске и нових подзаконских прописа – упутстава за поједине институте породично-правне заштите.

⁵⁷ Акт број: 01-530-22/19 од 25.4.2019. године.

⁵⁸ Акт број: 01-052-3/19 од 30.4.2019. године.

⁵⁹ Акт број: 01/2-54-25-2/19 од 30.4.2019. године.

Центар за социјални рад Сребреница⁶⁰

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. регулисање контаката дјете са родитељем са којим не живе;
2. недостатак породица које би приступиле обуци ради стицања статуса хранитеља.

Центар за социјални рад Вишеград⁶¹

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. повећан број корисника права на додатак за помоћ и његу другог лица (непостојање материјалног цензуса за остваривање овог права);
2. регулисање контаката дјете са родитељем са којим не живе;
3. потешкоће у раду у поступцима мирена брачних супружника прије развода брака.

Центар за социјални рад Фоча⁶²

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. неједнака примања стручних радника центара на подручју Републике Српске која су директно условљена са буџетом локалне заједнице;
2. непостојање физичког обезбјеђења у центрима, будући да су стручни радници изложени свакодневном ризику од могућег напада од стране корисника;
3. регулисање контаката дјете са родитељем са којим не живе;
4. недовољан број едукација и стручних усавршавања;
5. непостојање сервиса унутар локалне заједнице као дијела мреже подршке корисницима;
6. недостатак материјалних средстава у пружању адекватне подршке лицима у стању ургентне социјалне потребе;
7. неучествовање представника центара у процесима доношења нових законских и подзаконских прописа.

Центар за социјални рад Брод⁶³

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. наметање нових надлежности без претходних консултација са центрима;
2. незаштићеност стручних радника, професионално сагоријевање и стрес;
3. несарадњу корисника са Центром;
4. недостатак новчаних средстава за остваривање права из социјалне заштите;
5. неуважавање мишљења стручних радника Центра од стране других надлежних органа.

⁶⁰ Акт број: 03-571.4-21/19 од 3.5.2019. године.

⁶¹ Акт број: 01-53-490/19 од 10.5.2019. године.

⁶² Акт број: 01-014.08-1/19 од 30.4.2019. године.

⁶³ Акт број: 07-530-223/19 од 9.4.2019. године.

Центар за социјални рад Рибник⁶⁴

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. повећан број корисника проузрокован проблемима менталног здравља и сиромаштва;
2. проблеме у поступцима развода брака;
3. повећан број корисника једнократне новчане помоћи и права на додатак и његу другог лица;
4. регулисање контаката дјеце са родитељем са којим не живе.

Центар за социјални рад Власеница⁶⁵

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. недостатак континуиране едукације;
2. недостатак финансијских средстава;
3. недовољну сарадњу и координацију надлежних органа.

Центар за социјални рад Соколац⁶⁶

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. недостатак новчаних средстава за остваривање права из социјалне заштите, посебно права на новчану помоћ и права на додатак за помоћ и његу другог лица;
2. регулисање контаката дјеце са родитељем са којим не живе.

Центар за социјални рад Лакташи⁶⁷

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. ситуације када родитељи одлазе у иностранство, а дјеца остају, и повјеравају их трећим лицима. Односно, понашање надлежних није прописано у овим животним ситуацијама;
2. регулисање контаката дјеце са родитељем са којим не живе;
3. заштиту права дјеце рођене изван брака у ситуацијама када мајка не пријави оца и то не жели да учини;
4. пораст броја корисника права на додатак за помоћ и његу другог лица;
5. непостојање супервизије за стручне раднике.

Центар за социјални рад Источна Илица⁶⁸

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. регулисања контаката дјеце и родитеља са којима не живе;
2. проблеме у вези са примјеном Закона о заштити лица са менталним поремећајима;

⁶⁴ Акт број: 01-521-8-1/19 од 18.4.2019. године.

⁶⁵ Акт број: 03-530-17/19 од 4.4.2019. године.

⁶⁶ Акт број: 01-052-344/19 од 11.4.2019. године.

⁶⁷ Акт број: 010-005-1/19 од 7.5.2019. године.

⁶⁸ Акт број: 02-530-578-1/19 од 9.4.2019. године.

3. проблеме у вези са примјеном Закона о заштити од насиља у породици;
4. непостојање адекватног физичког обезбјеђења стручних радника Центра.

Центар за социјални рад Невесиње⁶⁹

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. регулисање контаката дјеце са родитељима са којима не живе;
2. издржавање дјеце, односно неплаћање алиментације;
3. остваривање права на дјечији додатак.

Центар за социјални рад Шамац⁷⁰

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. недостатак финансијских средстава за рад;
2. положај стручних радника Центра и неједнака примања;
3. стрес и професионално сагоријевање;
4. недовољну сарадњу и координацију са другим надлежним органима;
5. недовољан број стручних радника и недовољну кадровску опремљеност.

Центар за социјални рад Гацко⁷¹

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. широк спектар законских прописа у погледу обавеза и одговорности Центра – такозвана шума прописа;
2. регулисање контаката дјеце са родитељима са којима не живе;
3. издржавање дјеце, односно неплаћање алиментације;
4. смјештај душевно обољелих особа;
5. кашњења у исплатама права из социјалне заштите.

Центар за социјални рад Рогатица⁷²

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. регулисање контаката дјеце са родитељима са којима не живе;
2. издржавање дјеце, односно неплаћање алиментације.

Центар за социјални рад Пале⁷³

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. регулисање контаката дјеце са родитељима са којима не живе;
2. наплату потраживања за штићенике који немају сроднике у обавези издржавања.

⁶⁹ Акт број: 05-530-14/19 од 18.4.2019. године.

⁷⁰ Акт број: 01-571-6/19 од 8.4.2019. године.

⁷¹ Акт број: 5/01-530-17/19 од 22.4.2019. године.

⁷² Акт број: 01/1-552-39/19 од 22.4.2019. године.

⁷³ Акт број: 01-530-261/19 од 23.4.2019. године.

Центар за социјални рад Дервента⁷⁴

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. широк спектар законских прописа у погледу обавеза и одговорности Центра;
2. недостатак новчаних средстава у циљу што адекватнијег остваривања права из социјалне заштите (смањивање средстава у буџету локалне заједнице која се издвајају за ове намјене);
3. проблем остваривања права на додатак за помоћ и његу другог лица.

Центар за социјални рад Пелагићево⁷⁵

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. регулисање контаката дјеце са родитељима са којима не живе;
2. повјеравање дјеце из ванбрачне заједнице.

Центар за социјални рад Србац⁷⁶

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. неједнако поступање првостепених стручних комисија за оцјену функционалног стања одраслих лица и дјеце у поступку остваривања права из социјалне заштите;
2. недостатак стручног кадра – велики број корисника по једном социјалном раднику;
3. регулисање контаката дјеце са родитељима са којима не живе;
4. дуготрајност судских поступака у кривичним поступцима против малолјетника;
5. остваривање права на дјечији додатак.

Центар за социјални рад Братунац⁷⁷

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. пораст броја лица са интелектуалним и менталним потешкоћама;
2. регулисање контаката дјеце са родитељима са којима не живе;
3. издржавање дјеце, односно неплаћање алиментације.

Центар за социјални рад Теслић⁷⁸

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. проблеме финансијске природе, мањак стручног кадра и лоши просторне услове;
2. конфликтне разводе (неслагање родитеља приликом доношења одлука у вези са дјететом: регулисање контаката дјеце и родитеља са којима не живе, проблем одласка дјеце на екскурзије, издавање путне исправе и тако даље).

⁷⁴ Акт број: 01-052-510/19 од 25.4.2019. године.

⁷⁵ Акт број: 01/2-052-29/19 од 24.4.2019. године.

⁷⁶ Акт број: 01/53.1-7/19 од 24.4.2019. године.

⁷⁷ Акт број: 05-571.4-4/2019 од 23.4.2019. године.

⁷⁸ Акт број: 01-544-1020/19 од 25.4.2019. године.

Центар за социјални рад Костајница⁷⁹

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. недостатак финансијских средстава;
2. проблеме у вези са испуњеношћу услова за рад центара;
3. кашњење плата запослених;
4. различите врсте притисака од стране корисника, али и од стране органа локалне заједнице.

Центар за социјални рад Рудо⁸⁰

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. евидентан број психички обољелих лица;
2. усложњавање потреба корисника;
3. проблем здравственог осигурања лица преко 65 година старости, а који не остварују права из пензијско-инвалидског осигурања.

Центар за социјални рад Мркоњић Град⁸¹

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. недостатак стручног кадра (недостају дипломирани правник и дипломирани психолог);
2. повећан број корисника права на додатак за помоћ и његу другог лица;
3. проблем здравственог осигурања лица преко 65 година старости, а који не остварују права из пензијско-инвалидског осигурања;
4. широк спектар законских прописа у погледу обавеза и одговорности центра;
5. стални пораст захтјева за смјештај у установе социјалне заштите.

Центар за социјални рад Нови Град⁸²

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. регулисање контаката дјете са родитељима са којима не живе;
2. неусклађеност закона у проблемима остваривања права на додатак за помоћ и његу другог лица.

Центар за социјални рад Козарска Дубица⁸³

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. неједнака примања за лица запослена у центрима на нивоу Републике Српске;
2. свакодневни стрес на послу и професионално сагоријевање;
3. неадекватан простор;

⁷⁹ Акт број: 03-544-10/19 од 30.5.2019. године.

⁸⁰ Акт број: 01-552-335/19 од 4.6.2019. године.

⁸¹ Акт број: 01-545-3/19 од 4.6.2019. године.

⁸² Акт број: 01-53.3-168/19 од 3.6.2019. године.

⁸³ Акт број: 04-53-39/2/19 од 3.6.2019. године.

Центар за социјални рад Доњи Жабар⁸⁴

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. лошу техничку опремљеност (немају аутомобил на располагању, копир-апарат и раде у неадекватним просторијама);
2. недостатак стручног кадра (на примјер, нису у могућности запослити психолога, него ангажују психолога по уговору о дјелу, што представља проблем када морају брзо и хитно реаговати).

Центар за социјални рад Модрича⁸⁵

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. недостатак установа по узору на СОС дјечија села и установа које би представљале спону између институционалног и породичног смјештаја дјеце без родитељског старања;
2. проблем просјачења.

Центар за социјални рад Прњавор⁸⁶

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. обезбјеђивање безбједности у центрима;
2. законску обавезу доношења акта о процјени ризика, документа који је основ за организовање заштите на раду;
3. непостојање супервизије за стручне раднике;
4. сензационалистички приступ медија и кршења права на приватност.

Центар за социјални рад Котор Варош⁸⁷

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. регулисање контаката дјеце и родитеља са којима не живе;
2. рад првостепених стручних комисија за процјену потреба и усмјеравање дјеце и омладине са сметњама у развоју;
3. здравствено неосигурана лица која се упућују у Центар, а при томе нису корисници права из социјалне заштите.

Центар за социјални рад Лопаре⁸⁸

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. веики број лица преко 65 година старости која живе у руралним подручјима општине;

⁸⁴ Акт број: 02-53-76/19 од 03.06.2019. године.

⁸⁵ Акт број: 01/2-530/18-19 од 04.06.2019. године.

⁸⁶ Акт Синдикалне организације ЈУ „Центра за социјални рад“, Прњавор; број: 2/19 од 20.4.2019. године.

⁸⁷ Акт број: 06/53.1-286/19, од дана 3.5.2019. године.

⁸⁸ Акт број: 530.1-01-204 од 4.6.2019. године.

2. потребу доношења новог породичног закона и измјена и допуна Закона о социјалној заштити у погледу издвајања средстава за права на новчану помоћ и права на додатак за помоћ и његу другог лица (јер је ријеч о изразито неразвијеној општини која није у могућности да обезбиједи већа новчана средства у односу на потребе грађана који су у стању социјалне потребе и из тог разлога предлажу измјене Закона о социјалној заштити у погледу издвајања средстава за права на новчану помоћ и права на додатак за помоћ и његу другог лица и то за изразито неразвијене општине; доношење новог породичног закона због проблема приликом одлучивања око повјеравања дјетета (ванбрачна заједница), одређивања начина одржавања личних и непосредних контаката дјетета са родитељем са којим не живи и због неплаћања алиментације).

Центар за социјални рад Петрово⁸⁹

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. недостатак стручног кадра и адекватног простора;
2. широк спектар законских прописа у погледу обавеза и одговорности Центра;
3. регулисање контаката дјеце са родитељима са којима не живе;
4. манипулацију дјецом током бракоразводних поступака;
5. проблеме у остваривању права на додатак за помоћ и његу другог лица (сматрају да право на додатак за помоћ и његу другог лица није требало „ући“ у систем социјалне заштите из система пензијско-инвалидског осигурања, јер из буџета општине плаћају рад комисије која врше процјену здравственог стања корисника. То право није ограничено или условљено материјалним статусом корисника, те се центри, како напомињу, осјећају као бесплатан сервис за прикупљање документације, организације рада комисија, доношења рјешења, а све руководећи се налазима „независних“ плаћених професионалаца и тако даље).

Центар за социјални рад Кнежево⁹⁰

Из Центра за социјални рад Кнежево напомињу да немају већих проблема, као што је то био случај раније због исплате права на новчану помоћ и права на додатак за помоћ и његу другог лица. Тренутно се права редовно исплаћују. Постојала су и одређена дуговања према установама социјалне заштите, али текуће обавезе се плаћају као и дуговања у складу са могућностима.

Центар за социјални рад Милићи⁹¹

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. пораст корисника права на додатак за помоћ и његу другог лица;
2. регулисање контаката дјеце са родитељима са којима не живе;
3. неуједначену праксу у поступцима повјеравања дјеце из ванбрачних заједница;
4. неуједначена примања за раднике у центрима на нивоу Републике Српске;

⁸⁹ Акт број: 02-530-183/19 од 6.6.2019. године.

⁹⁰ Акт број: 03-204-3/18 од 4.6.2019. године.

⁹¹ Акт број: 05-571.4-24/19 од 6.6.2019. године.

5. непостојање института заједничког старатељства над дјецом;
6. недостатак физичког обезбјеђења у центрима;
7. област старатељства – нејасно дефинисано позитивним прописима, посебно старатељство за посебне случајеве;
8. судове и тужилаштва који не узимају у обзир препоруке органа старатељства и нејасно је по којим критеријумима се одлучују да ли ће се у случају насиља у породици покренути прекршајни или кривични поступак.

Центар за социјални рад Ново Горажде⁹²

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. повећање броја корисника права из социјалне заштите (у протеклом периоду се удвостручио број корисника права на додатак за помоћ и његу другог лица);
2. повећан број захтјева за једнократне новчане помоћи.

Центар за социјални рад Љубиње⁹³

Центар за социјални рад Љубиње обавјештава омбудсмене да нема значајних проблема у раду приликом остваривања права из социјалне заштите и у будућности ће настојати да одговори на новонастале изазове и потребе.

Центар за социјални рад Чајниче⁹⁴

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. стално сиромаштво и незапосленост;
2. лоше смјештајне капацитете Центра;
3. здравствено осигурање лица преко 65 година старости, а која не остварују права из пензијско-инвалидског осигурања;
4. збрињавање психички обољелих особа у одговарајуће установе.

Центар за социјални рад Власеница⁹⁵

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. недостатак континуиране едукације;
2. недостатак финансијских средстава;
3. недовољну сарадњу и координацију свих надлежних институција.

Општина Шековићи, Служба социјалне и дјечије заштите⁹⁶

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. недостатак стручног кадра;

⁹² Акт број: 01/1-530-41/19 од 7.6.2019. године.

⁹³ Акт број: 02-530-15/19 од 11.6.2019. године.

⁹⁴ Акт број: 01/1-530-101/19 од 6.6.2019. године.

⁹⁵ Акт број: 03-530-17/19 од 4.4.2019. године.

⁹⁶ Акт број: 04/10-050-30/19, од дана 25.4.2019. године.

2. неадекватне услове за рад – неимање расположивог аутомобила;
3. непостојање дежурстава унутар центра.

Општина Станари, Одјељење за општу управу⁹⁷

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. велики број дјеце и омладине са посебним потребама као и непостојање дневног центра за дневно збрињавање;
2. све већи број старачких, самачких домаћинстава.

Општина Трново, Одјељење за општу управу, борачко-инвалидску и социјалну заштиту⁹⁸

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. недостатак стручног кадра – имају само једног запосленог референта у склопу реферата који је у склопу борачко-инвалидске, социјалне и дјечије заштите.

Општина Осмаци, Одјељење за привреду, финансије и друштвене дјелатности⁹⁹

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. контакте;
2. недовољну сарадњу и координацију свих надлежних институција;
3. недостатак породичног савјетовалишта;
4. недовољан број стручних радника;
5. повећан број случајева насиља у породици;
6. неуједначену праксу у поступцима повјеравања дјеце из ванбрачне заједнице.

Општина Берковићи, Служба социјалне и дјечије заштите¹⁰⁰

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. недостатак стручног кадра – имају само једног запосленог референта у склопу реферата социјалне и дјечије заштите;
2. контакте.

Општина Источни Стари Град¹⁰¹

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. шуму прописа;
2. недостатак стручног кадра – имају само једног запосленог референта у склопу реферата

⁹⁷ Акт број: 03-2/3-500-20/19 од дана 25.4.2019. године.

⁹⁸ Акт број: 0305-53-8/19, од дана 10.4.2019. године.

⁹⁹ Акт број: 04-544-27/19, од дана 5.4.2019. године.

¹⁰⁰ Акт број: 03/6-53-8/19, од дана 4.6.2019. године.

¹⁰¹ Акт број: Б05-052-514/19 од 7.6.2019. године.

Општинска управа Крупа на Уни

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. контакте.

Општина Крупа на Уни нема основан Центар за социјални рад и/или службу, већ се сви послови из надлежности Центра раде у оквиру општинске управе (један референт и један извршилац). Из општине Крупа на Уни наводе да им проблем представљају поступци одржавања личних и непосредних односа дјетета и родитеља, и проблем су извршења рјешења када се поступци и окончају, донесу одлуке.

Служба социјалне и дјечије заштите општине Петровац¹⁰²

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. неразумијевање значаја социјалног рада;
2. лош положај социјалних радника (посебно мале плате);
3. непостојање супервизије за стручне раднике;
4. неуједначеност дјечијег додатка – дјечији додатак за свако дијете;
5. повећан број обраћања грађана, посебно старијих лица;
6. непостојање хранитељских породица;
7. недостатак стручног кадра;
8. проблеме менталног здравља дјеце;
9. потребу успостављања различитих савјетовалишта.

Хан Пијесак, Општинска служба, Одјељење за привреду, финансије и друштвене дјелатности¹⁰³

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. контакте;
2. финансирање права из социјалне заштите од стране Републике Српске;
3. доказивање психичког насиља у породици;
4. побољшавање ажурности судова у вези са правима из породично-правне заштите.

5.2 Федерација Босне и Херцеговине

Средњобосански кантон Федерације Босне и Херцеговине

Општина Добретићи – Служба за општу управу и друштвене дјелатности и финансије¹⁰⁴

Наводи да нема основан центар за социјални рад. Ове послове обављају Служба за општу управу и начелник општине.

Најчешћи проблем је неразумијевање појединих закона и мањак искуства у овој области будући да референти нису стручно образовани.

¹⁰² Акт број: 02-56-310/19 од 25.4.2019. године.

¹⁰³ Акт број: 03-53-3/19, од дана 25.4.2019. године.

¹⁰⁴ Акт број: 03-35-709-1/19, од дана 7.6.2019. године.

Предлажу доношење више подзаконских аката којима би се ближе појаснио начин предузимања одређених мијера из области социјалне заштите.

Јавна установа „Центар за социјални рад Горњи Вакуф – Ускопље“¹⁰⁵

Према попису из 2013. године, општина има 21.000 становника који своја права остварују у Центру. Установа постоји од 2003. године, са шест запослених. Кадровска структура запослених лица не одговара стандардима за рад у овој установи. И поред ове чињенице запослени успјешно обављају повјерене задатке. Позиција запослених је иста као и позиција државних службеника у општини Горњи Вакуф – Ускопље.

Основни проблеми у раду су:

1. недостатак интервентних новчаних средстава за једнократну новчану помоћ како би се могло хитно дјеловати;
2. смјештај особа са душевним сметњама у одговарајуће установе, а који је често немогућ.

Јавна установа „Центар за социјални рад Бусовача“¹⁰⁶

Указују на проблем простора у коме су смјештени, без одговарајућих услова за рад са странкама. Располажу са двије канцеларије (у једној је троје, а у другој двоје запослених). Не посједују гаражу за службена возила, немају шалтер-салу за пријем странака, портира нити видео-надзор.

Основни проблеми у раду је

1. недостатак интервентних новчаних средстава за једнократну новчану помоћ како би се могло хитно дјеловати;
2. недостатак одговарајућих законских рјешења за поједине ситуације

Општина Кисељак – Служба за социјалну заштиту¹⁰⁷

Наводи да нема основан Центар за социјални рад. Ове послове обавља Служба за социјалну заштиту која има пет запослених. Раде у новој згради са шест канцеларија са свом потребном инфраструктуром. Имају два запослена социјална радника тако да имају услове за рјешавање проблема из ове области.

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. велики број клијената и сложеност случајева;
2. ризик у раду са странакама (странке које су склоне агресији, а не постоји одговарајућа физичка заштита);
3. недостатак одговарајућих законских рјешења за поједине ситуације.

Посебан проблем су дјеца са потешкоћама у учењу и развоју. Образовни систем тражи категоризацију за програм инклузије. Мишљења су да за дјецу са блажим видом

¹⁰⁵ Акт број: 01-35-166/19, од дана 14.6.2019. године.

¹⁰⁶ Акт број: 01-738-2/2019, од дана 18.6.2019. године.

¹⁰⁷ Акт број: 08-35-сл/19, од дана 3.6.2019. године.

потешкоћа категоризација није неопходна. За њих је потребно извршити опсервацију у трајању од мјесец дана у одговарајућем опсервацијском центру како би се утврдио њихов статус битан за израду прилагођеног плана и програма, при чему би налаз и мишљење тима за опсервацију био замјена налазу и мишљењу Комисије за категоризацију.

Јавна установа „Центар за социјални рад Нови Травник“¹⁰⁸

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. повећан број корисника проузрокован лошим економским приликама у друштву, а који оригинарно не спадају у надлежност Центра за социјални рад (цивилне жртве рата, признавање права мајкама породиљама из радног односа);
2. децентрализоване и подијељене надлежности између Федрације, кантона и општина;
3. извршења рјешења центра;
4. плаћање вјештачења приликом покретања поступака *ex officio*;
5. проблем смјештаја душевних болесника;
6. да немају физичко обезбјеђење, а изложени су потенцијалном ризику физичког напада од стране проблематичних странака;
7. да запослени нису државни службеници, те се на њих не односи Закон о државној служби. Њихов рад уређује Уредба за законском снагом о установама из 1994. године и Закон о основама социјалне заштите.

Јавна установа „Центар за социјални рад Доњи Вакуф“¹⁰⁹

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. уређивање начина контакта након развода брака између дјетета и родитеља са којим дијете не живи, у такозваним конфликтним разводима;
2. просјачење дјеце, углавном ромске популације – позивање родитеља у Центар није дало жељене резултате;
3. непохађање наставе основношколског нивоа образовања од стране дјеце ромске популације и дјеце из ризичних породица у којима су угрожени материјални или породични односи.

Јавна установа „Центар за социјални рад Витез“¹¹⁰

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. недостатак стручних радника неопходних за рад у оваквим установама – имају само три социјална радника на 27.000 становника, иако је према стандарду предвиђен један радник на 4000 становника. Општина, као оснивач, одлучује о финансирању плата и обезбјеђује простор за рад, одлучује о пријему радника и усваја системизацију;
2. неадекватну просторну опремљеност – само директор има посебну канцеларију;

¹⁰⁸ Акт број: 01-10.1-133/19, од дана 12.4.2019. године.

¹⁰⁹ Акт број: 03-35-729/19, од дана 13.5.2019. године.

¹¹⁰ Акт број: 01-35.1-327/19, од дана 7.5.2019. године.

3. проблем смјештаја одређених категорија корисника, нарочито душевних болесника.

Јавна установа „Центар за социјални рад Бугојно“¹¹¹

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. недовољно прецизна законска рјешења и њихову међусобну неусклађеност између Федерације, кантона и општина;
2. недостатак финансијских средстава због чега не могу испоштовати Правилник о стандардима за рад и пружање услуга у установама социјалне заштите Федерације Босне и Херцеговине („Службени гласник Федерације Босне и Херцеговине, број 15/13) који прописује минималне стандарде за рад и пружање услуга социјалне заштите;
3. изложеност радника ризику у раду са проблематичним странакама – не постоји физичко нити техничко обезбјеђење.

Јавна установа „Центар за социјални рад Јајце“¹¹²

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. проблем уређивања начина контакта након развода брака између дјетета и родитеља с којим дијете не живи, у такозваним конфликтним разводима;
2. проблем смјештаја старих лица у установе;
3. да жена не може бити носилац домаћинства, према Закону о социјалној заштити; другостепени органи им враћају предмете уз образложење да жена не може бити носилац домаћинства;
4. непостојање дневног центра за особе зетечене у просјачењу.

Општина Фојница – Служба за општу управу и борачко-инвалидску заштиту¹¹³

Наводи да нема основан центар за социјални рад. Ове послове обавља Служба за општу управу и борачко-инвалидску заштиту. Послове социјалне заштите обављају социјални радник и дипломирани социолог.

Основни проблеми су удаљеност појединих насеља на подручју општине од сједишта ове службе, што утиче на квалитет и реализацију разних видова помоћи корисницима, као и ангажовање стручних кадрова – лекара специјалиста, психолога и педагога за одређене случајеве, а који су прилично физички удаљени (општина и здравствене установе).

¹¹¹ Акт број: 04-10.1-245/19, од дана 23.4.2019. године.

¹¹² Акт број: Сл-35-310/19, од дана 24.4.2019. године.

¹¹³ Акт број: 06-49-368/19, од дана 17.4.2019. године.

Општина Крешево – Служба за економију, одбрану, инвалидску и социјалну заштиту¹¹⁴

Наводи да нема основан центар за социјални рад. Ове послове обавља Служба за економију, одбрану, инвалидску и социјалну заштиту.

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. проблем уређивања начина контакта, након развода брака, између дјетета и родитеља с којима дијете не живи у такозваним конфликтним разводима;
2. смјештај душевних болесника;
3. непостојање центра за ментално здравље;
4. повећан број случајева насиља у породици.

Херцеговачко-неретвански кантон Федерације Босне и Херцеговине

Јавна установа „Центар за социјални рад Столац“¹¹⁵

Основни проблеми у раду су кадровска непопуњеност и техничка неопремљеност.

Јавна установа „Центар за социјални рад Мостар“¹¹⁶

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. неадекватну заштиту душевних болесника (послови у вези са заштитом душевних болесника, често се са здравственог пребацују на социјални сектор);
2. недостатак хранитељских породица, као и недовољно интересовање хранитеља за дјецу ромске популације;
3. изложеност радника ризику у раду са проблематичним странакама – не постоји физичко нити техничко обезбјеђење.

Јавна установа „Центар за социјални рад Јабланица“¹¹⁷

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. недовољан број стручног кадра;
2. финасирање – плате су ниже од запослених у општинском органу управе будући да нису државни службеници;
3. изложеност радника ризику у раду са проблематичним странакама, не постоји физичко нити техничко обезбјеђење.

¹¹⁴ Акт број: 03-35-752/17, од дана 12.4.2019. године.

¹¹⁵ Акт број: 05-282/19, од дана 17.4.2019. године.

¹¹⁶ Акт број: 01-36-1394/2019, од дана 17.4.2019. године.

¹¹⁷ Акт број: 37-53-30/19, од дана 30.4.2019. године.

Општина Неум – Служба за општу управу и друштвене дјелатности¹¹⁸

Наводи да нема основан центар за социјални рад. Ове послове обавља Служба за општу управу и друштвене дјелатности. Реферат социјалне заштите није адекватно кадровски попуњен, неопходно је оснивање центра уз попуњавање одговарајућим стручним кадром и одговарајућим простором.

Јавна установа „Центар за социјални рад Читлук“¹¹⁹

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. недовољан број стручног кадра;
2. не одговарајуће смештајне капацитете;
3. неадекватна техничка опремљеност.

Приједлог побољшања – супервизија запослених како би се обезбиједио квалитетнији рад и адекватно успоставила организација и професионални развој стручних радника у циљу побољшања квалитета пружања услуга корисницима.

Јавна установа „Центар за социјални рад Чапљина“¹²⁰

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. рад са душевним болесницима којима је потребно лијечење и надзор од стране одговарајућих здравствених установа;
2. већа кадровска попуњеност у циљу цјелисходности у поступању.

Јавна установа „Центар за социјални рад Коњиц“¹²¹

Као основни проблем у раду истичу проблем збрињавања хроничних душевних болесника у одговарајуће здравствене установе.

Западно-херцеговачки кантон

Јавна установа „Центар за социјални рад Широки Бријег“¹²²

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. не одговарајућу кадровску попуњеност;
2. не одговарајући начин финансирања будући да им исто зависи од три нивоа власти од којих је најважнији локални ниво који им даје плате. Кантолани ниво задужен је за социјална и друга давања, тако да када се странка жали због неисплаћивања накнада суд блокира рачун Центру.

¹¹⁸ Акт број: 03-37-984/19, од дана 12.6.2019. године.

¹¹⁹ Акт број: 1790/19, од дана 4.6.2019. године.

¹²⁰ Акт број: 08-01-524/19, од дана 25.4.2019. године.

¹²¹ Акт број: 01-37-248/19, од дана 29.4.2019. године.

¹²² Акт број: 01-326/2-530/19, од дана 6.6.2019. године.

Јавна установа „Центар за социјални рад Посушје“¹²³

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. неусклађеност законских прописа између Федерације и кантона, што се огледа у бројним посљедицама;
2. непостојање правилника о поступању у области породичне заштите у вези са поступцима развода брака и заштите малолетне дјеце;
3. непостојање накнада за старатеље постављене по службеној дужности;
3. непостојање закона о социјалној заштити;
4. смјештај особа са душевним сметњама у одговарајуће установе;
5. финасирање плата и материјалних трошкова које се врши од стране локалне заједнице.

Јавна установа „Центар за социјални рад Груде“¹²⁴

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. недостатак новчаних средстава за несметан рад Центра, нарочито за пружање једнократних новчаних помоћи;
2. недостатак васпитнопоправних домова за смјештај дјеце са потешкоћама у развоју и дјеце без родитељског старања, установа за смјештај душевних болесника и слично;
3. неисплаћивање дјечијег доплатака на нивоу кантона;
4. недостатак физичког обезбјеђења, а изложени су потенцијалном ризику физичког напада од стране проблематичних странака.

Јавна установа „Центар за социјални рад Љубушки“¹²⁵

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. повећан број захтјева за пружање једнократних новчаних помоћи;
2. недостатак васпитнопоправних домова за смјештај дјеце са потешкоћама у развоју и дјеце без родитељског старања, установа за смјештај душевних болесника и слично.
3. недостатак физичког обезбјеђења, а изложени су потенцијалном ризику физичког напада од стране проблематичних странака.

Кантон Сарајево

На подручју Кантона Сарајево основана је Јавна установа „Кантонални центар за социјални рад“ Сарајево у оквиру које дјелују општинске службе социјалне заштите, и то: Служба социјалне заштите Општине Нови Град, Сарајево; Служба социјалне заштите Општине Вогошћа; Служба социјалне заштите Општине Илијаш; Служба социјалне заштите, Одјељење Трново, Општина Илиџа; Служба социјалне заштите Општине

¹²³ Акт број: 01-143/19, од дана 3.6.2019. године.

¹²⁴ Акт број: 08-1-229/19, од дана 3.6.2019. године.

¹²⁵ Акт број: 53-145-1/19, од дана 10.4.2019. године.

Хаџићи; Служба социјалне заштите Општине Ново Сарајево; Служба социјалне заштите Општине Илиџа; Служба за социјалну заштиту Општине Стари Град, Сарајево.

Као основни проблем у раду, између осталог, Кантонални центар за социјални рад Сарајево, истиче:

1. како мјере и услуге које Центар за социјални рад пружа корисницима нису стандардизоване – на примјер, један социјални радник Центра за социјални рад покрива 400 корисника, а стандард Европске уније представља једног социјалног радника на 50 корисника;
2. недовољан број запослених кадрова;
3. то што кантон није обезбједио средства за испуњавање техничких услова прописаних Уредбом о просторним стандардима и урбанистичко-техничким условима и нормативима за спречавање стварања архитектонско-урбанистичких препрека за лица са умањеним тјелесним могућностима („Службене новине Федерације Босне и Херцеговине“, број 48/09) – за општине Ново Сарајево, Стари Град;
4. неадекватан простор за општине Ново Сарајево, Стари Град;
5. недовољну материјалну и техничку опремљеност; недостатак стручног надзора над примјеном прописа као вид стручне и професионалне подршке запосленима у раду;
6. недостатак физичког обезбјеђења, а изложени су потенцијалном ризику физичког напада од стране проблематичних странака у конфликтним развојима и случајевима насиља у породици;
7. како су плате радника Центра знатно мање у односу на друге буџетске кориснике;
8. да запослени у Центру немају обезбјеђене систематске прегледе без обзира што су изложени контакту са корисницима обољелим од разних заразних болести (туберкулоза, хепатитис, сида и слично)
9. недостатак установе социјалне заштите за лица за збрињавање дјеце са ризичним понашањем;
10. именовање некомпетентног кадра у Управни и Надзорни одбор.

Кантон 10

Јавна установа „Центар за социјални рад Томиславград“¹²⁶

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. недовољан број запосленог кадра;
2. недостатак физичког обезбјеђења, а изложени су потенцијалном ризику физичког напада од стране проблематичних странака, нарочито у случајевима конфликтних развода и случајевима породичног насиља;
3. како плате нису у рангу плата државних службеника;
4. упућивање особа са душевним сметањима у одговарајуће установе, будући да се Центри за ментално здравље не баве овом проблематиком на одговарајући начин; непостојање закона о социјалној заштити – у његово доношење потребно је

¹²⁶ Акт број: 01-05-76/19, од дана 5.4.2019. године.

укључити стручне особе, првенствено лица запослена у социјалној заштити, као и директоре центара.

Јавна установа „Центар за социјални рад Ливно“¹²⁷

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. недовољан број запосленог кадра;
2. недовољну просторну и техничку опремљеност;
3. неусклађеност федералних и кантоналних закона о социјалној заштити
4. недовољну едукованост стручних радника за поједине области од стране надлежних кантоналних и федералних министарстава;
5. недовољну информисаност јавности и других институција о улози и надлежностима центара за социјални рад;
6. недовољна и неуједначена материјална права која се остварују у центрима, што је условљено већим издвајањима од стране оснивача – висина зависи од мјеста у коме корисник живи;
7. недостатак установа социјалне заштите на нивоу Кантона;
8. како запослени у центрима имају мање плате у односу на све друге системе са истом стручном спремом.

Јавна установа „Центар за социјални рад Купрес“¹²⁸

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. недостатак међуинституционалне подршке између органа Федералне, Кантоналне и локалне власти;
2. мањак стручних едукација;
3. проблеме плаћања трошкова смјештаја корисника у установе на подручју Босне и Херцеговине јер кантоналним Законом о социјалној заштити трошкове смјештаја сноси општине, што често за последицу има блокирање рачуна Центру;

Унско-сански кантон

Јавна установа „Центар за социјални рад Сански Мост“¹²⁹

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. непостојање дневног центра за смјештај дјеце и жртава насиља у породици;
2. изостанак сарадње других институција приликом остваривања права из области социјалне заштите за лица која се нађу у стању социјалне потребе;
3. како исплате различитих давања које, у складу са законом врши Центар, касне у неким случајевим и више од годину дана због кашњења надлежног Министарства са дозначавањем потребних новчаних средстава за исплату;
4. како се Центар због кашњења у исплатама сусреће са тужбама;

¹²⁷ Акт број: 01-35-1-124/19, од дана 16.4.2019. године.

¹²⁸ Акт број: 01-10-49/19, од дана 15.3.2019. године.

¹²⁹ Акт број 02-35-233/19 од 8.5.2019. године.

5. да су упосленици центра неријетко изложени вербалним нападима, а било је и покушаја физичких напада од стране лица која су склона склона уживању опојних дрога и лица склона прекомјерној конзумацији алкохола.

Јавна установа „Центар за социјални рад Бужим“¹³⁰

Евентуални приједлози како би се могло унаприједити и побољшати постојеће стање у центрима, односно Центру за социјални рад Бужим, потребно је:

1. јаче стимулисати наталитет у виду већих накнада за породиље, увођења дјечијег додатка;
2. ојачати капацитете центра за социјални рад;
3. побољшати сарадњу са другим важним ресурсима;
4. побољшати међуљудске односе у колективу и сарадња са стручњацима из других ресурса;
5. редовне исплате за кориснике који су на Кантоналном буџету;
6. побољшање неопходне техничке опрему у Центру.

Јавна установа „Центар за социјални рад Босанска Крупа“¹³¹

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. недостатак финансијских средстава као један од највећих проблема у раду;
2. кашњење свих исплата, на примјер смјештај у установу – задња исплата за фебруар 2018. године, за сталну новчану помоћ – задња исплата за новембар 2017. године, касни и исплата једнократне помоћи;
3. неадекватан простор за рад Јавне установе „Центар за социјални рад“;
4. недостатак стручног кадра као и недостатак техничке опреме за рад упослених;
5. како у неким ситуацијама систем институција није увезан у рјешавању конкретних проблема;
6. један од проблема јесте и питање „шта ће се десити са дјецом када изађу из система јавне бриге“.

Јавна установа „Центар за социјални рад Кључ“¹³²

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. како Центар за социјални рад Кључ нема властити стамбени објект нити властите просторије ради чега користе привремене просторије за рад;
2. недостатак људских ресурса (возач, обезбјеђење, чистачица);
3. неповољан положај упосленика Центра у односу на положај запослених органа управе који финансира Центар (основица за плаћу);
4. интервенције по питању скитње и просјачења када се затекну малољетна лица сама или у пратњи одрасле особе, а потичу из Општине Јајце (ромска популација);
5. проблем тужби због неизмирених обавеза за трошкове смјештаја лица у установи социјалне заштите;

¹³⁰ Акт број: 02/35-465/19 од 8.5.2019. године.

¹³¹ Акт број: 01/35-667-1/19 од 19.4.2019. године.

¹³² Акт број: 35-69/19 од 7.6.2019. године.

6. плаћање услуга неуропсихијатријског вјештачења за судске поступке покренуте по приједлогу Центра за социјални рад;
7. неисплаћивање дјечијег дохотка;
8. кашњење у исплатама свих кантоналних права.

Јавна установа „Центар за социјални рад Цазин“¹³³

С обзиром на широк дијапазон послова које обавља центар за социјални рад, центар је доставио конкретан пресјек о најчешћим проблемима са којима се сусреће у раду као и приједлоге и сугестије како побољшати рад.

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. како је потребно урадити реформу у социјалној заштити, донијети нове законе;
2. заштиту душевно обољелих лица;
3. проблеме са надлежностима у вези са извршењем привремених рјешења у случају поремећених породичних односа;
4. смјештај дјеце у установе социјалне заштите у случајевима хитности;
5. непоштовање судских пресуда које се односе на контактирање родитеља и дјеце, као на издржавање дјеце;
6. вербални напади и вријеђања запослених Центра од стране особа које су изашле из затвора, а због негативног мишљења у вези са коришћењем ванзаводских погодности;
7. како су исплате из Кантоналног буџета нередовне, те су због тога дуговања огромна и имају доста тужби.

Јавна установа „Центар за социјални рад Бихаћ“¹³⁴

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. непостојање породичног савјетовалишта у којем би се могло радити са брачним партнерима који пролазе кроз конфликтне разводе;
2. непостојање механизма којима би се родитељ који је у току поступка развода (док још нису утврђена права и обвезе) могао казнити за спрјечавање другог родитеља да виђа дијете (евентуално може да поднесе кривичну пријаву);
3. да уколико родитељи захтјевом не покрену поступак посредовања, орган старатељства нити има право донијети привремено рјешење о провјери нити има овлашћења уопште доносити одлуке о елементима родитељског старања за дјецу из ванбрачних заједница;
4. није познато ко је надлежан за поступање по извршним исправама, ко доноси привремена рјешења о повјери, контактима и издржавању дјеце прије правоснажне одлуке о разводу брака (различите одлуке Општинског суда у Бихаћу приликом одлучивања о сукобу надлежности);
5. недостатак прихватних станица, с обзиром на то да су дјеца која су затечена у скитњи често из других градова;

¹³³ Акт број: 01/35-506/19 од 7.6.2019. године.

¹³⁴ Акт број: 01-35-1291-1-И/19 од 16.6.2019. године.

6. недостатак дисциплинских центара за смјештај малољетника у сукобу са законом;
7. недостатак стручног кадра.

Јавна установа „Центар за социјални рад Велика Кладуша“¹³⁵

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. да је Федерални закон из области социјалне заштите дао могућност кантонима да уређују област социјалне заштите у складу са својим могућностима што доводи у неравноправан положај кориснике једног кантона у односу на друге;
2. да на подручју Унско-санског кантона исплата по одређеним правима касни од шеснаест мјесеци до три године;
3. да је потребно усагласити законе, као и да су законодавна тијела претворила центре у „штампарије“ рјешења;
4. да је потребно да се донесе закон о социјалној дјелатности у чијој изради ће учествовати социјални радници;
5. да немају чувара те су социјални радници често изложени нападима исфрустрираних клијената, не само вербално него и физички;
6. да је неадекватна попуњеност стручним кадром, неадекватан простор, неадекватна и неуједначена плата и техничка неопремљеност;
7. да је потребно запослене у Центру изједначити са државним службеницима.

Посавски кантон

Јавна установа „Центар за социјални рад Ошак“¹³⁶

Овај центар сматра да би центри требало да имају далеко повољнији статус у буџету Општине. Било би неопходно да се планирање буџета изврши на основу стварних потреба које су неопходне за квалитетан рад, а не на основу процјене нестручних лица за проблеме који се тичу социјалне заштите.

Јавна установа „Центар за социјални рад Орашје“¹³⁷

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. недостатак финансија за покриће и увођење у сва предвиђена права рањивих скупина од стране локалне заједнице, општинског или кантоналног нивоа;
2. недостатак броја стручног особља у Центру;
3. неуједначеност софтверског увезивања, недовољна обученост кадрова за коришћење *SOTAC* базе;
4. недостатак стратешког планирања, на нижим и средњим нивоима;
5. професионални стрес, оптерећење запослених новим задацима и роковима, сагоријевање на послу;
6. напад на запослене – вербални, невербални и други – потреба увођења службе обезбјеђења у објектима смјештаја социјалних радника.

¹³⁵ Акт број: 01-49-684/2019 од 10.4.2019. године.

¹³⁶ Акт број: 05-35-252/19 од 6.6.2019. године.

¹³⁷ Акт број: 01-35-80/19 од 10.6.2019. године.

Јавна установа Центар за социјални рад Домањевац–Шамац¹³⁸

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. неадекватан радни простор, недовољну техничку опремљеност Центра, недостатак стручног кадра, недовољну финансијску и моралну подршку за рад Центра;
2. истакнуту недореченост закона и примјена појединих чланова закона, као и питање доказивања одређених чињеница;
3. прениске основице за поједина права (помоћ за издржавање, дјечији додатак).

Тузлански кантон

Јавна установа „Центар за социјални рад Калесија“¹³⁹

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. различит начин оснивања центара за социјални рад и организовање рада у тим установама, који се разликује од општине до општине, кантона до кантона;
2. да је статус радника у центрима за социјални рад потпуно различит од општине до општине;
3. огроман број законских и подзаконских прописа на различитим нивоима, који се примјењују у њиховом раду;
4. да приликом доношења законских прописа, у њиховом доношењу не учествују људи из струке;
5. лоше услове рада;
6. неадекватну кадровску попуњеност;
7. слабо стручно оспособљавање радника.

Јавна установа „Центар за социјални рад Сребреник“¹⁴⁰

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. да се дјелатност Центра обавља у старом објекту–бараци изграђеној 1962. године;
2. висок ниво социјалне потребе који на адекватан начин не прати социјално збрињавање услед недостатка материјалних средстава, кадровских и других потешкоћа;
3. незадовољне кориснике који су често знали агресивно реаговати према запосленима у Центру због неостваривања својих права;
4. ромску заједницу на подручју ове општине без организованог система заштите и која је препуштена сама себи;
5. високу стопу незапослености која се снажно рефлектује на рад Центра.

¹³⁸ Акт број: 01-35-180/19 од 11.6.2019. године.

¹³⁹ Акт број: 01-49-133/19 од 5.6.2019. године.

¹⁴⁰ Акт број: VI-01-05/2-374-3/19 од 16.4.2019. године.

Јавна установа „Центар за социјални рад Сапна“¹⁴¹

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. неодржив концепт организације и рада центара;
2. непостојање завода за социјалну и дјечију заштиту;
3. преобимну администрацију у центрима за социјални рад;
4. недовољно средстава за подмиривање права корисника;
5. неразвијен јединствен методолошки механизам идентификације социјално угрожених грађана;
6. мали или никакви ресурси Сектора невладиних организација;
7. потребу за оперативним базама података за корисничке групе;
8. непостојање дугорочних и средњорочних програма развоја социјалне и дјечије заштите на нивоу општине;
9. недостатак концепта превенције у социјалној заштити;
10. неусаглашеност и недореченост са другим законодавствима, на примјер: здравство, школство, радно право, кривично, прекршајно...(због ове неусаглашености центри за социјални рад постају „депоније“ социјалних проблема у босанскохерцеговачком друштву);
11. неприлагођеност законодавства актуелном стању и новим социјалним потребама (дјечији додатак, породиље које нису у радном односу...);
12. да социјална заштита није усмјерена према онима којима највише треба, на примјер млади брачни парови који су незапослени;
13. осиромашивање једног дијела становништва, а посебно дјеце;
14. незапосленост као одређујући фактор социјално-економског положаја породица;
15. присућност социјалне искључености друштвено рањивих група становништва;
16. велики број старих лица којима је потребна интервенција система социјалне заштите;
17. увећан број лица са менталним поремећајима, као и оних са тежом менталном ретардацијом за које је неопходно обезбиједити институционални смјештај;
18. повећан број захтјева за остваривање права.

Јавна установа „Центар за социјални рад Кладањ“¹⁴²

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. у посљедњих годину дана повећан број малољетника као починиоца кривичних и прекршајних дјела, те често долази до рецидива;
2. смјештај адолесцената са одређеним психичким потешкоћама јер на подручју Тузланског кантона, а и шире, нема институција које би прихватиле малољетника/малољетницу на смјештај у циљу превазилажења кризног периода. На подручју општине Кладањ нема дневних центара, те тако исти морају путовати око 40 или 50 км до најближег дневног центра како би своје слободно вријеме корисно провели едукујући се и оспособљавајући.

¹⁴¹ Акт број: XII-04-49-176-2019 од 8.4.2019. године.

¹⁴² Акт број: VIII-10-35-12-0513-2019 од 11.6.2019. године.

Јавна установа „Центар за социјални рад Градачац“¹⁴³

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. кашњење исплате социјалних давања;
2. недовољну кадровску попуњеност;
3. недостатак техничке опремљености;
4. преоптерећеност администрацијом – велике надлежности;
5. недовољну организованост едукација.

Јавна установа „Центар за социјални рад Живинице“¹⁴⁴

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. недовољну кадровску попуњеност;
2. како просторни услови нису адекватни за рад ове установе (недостатак простора и простор није прилагођен корисницима – налази се на првом спрату);
3. низак материјални цензус, те остваривање одређених права, кашњење одређених исплата корисницима, за шта корисници оптужују запослене у овој установи;
4. да су радници свакодневно изложени вербалним увредама, псовкама, пријетњама, па и пријетњама оружјем, те сматрају да је потребно увести обезбјеђење;
5. да су плате запослених доста ниже од плата радника органа управе, мада се у Центру обављају најкомплекснији и најсложенији послови.

Јавна установа „Центар за социјални рад Бановићи“¹⁴⁵

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. да је установа социјалне заштите нормативноправно и финансијски искључива надлежност локалних заједница, што доводи до огромне разлике између тих установа у погледу буџетирања, кадрова и опреме;
2. да је потребно анимирати више нивое власти да поред нормативноправног „наметања“ прописа и стандарда и финансијски помогну локалним заједницама у погледу оспособљавања установа социјалне заштите у погледу кадрова, опреме и слично.

Јавна установа „Центар за социјални рад Тузла“¹⁴⁶

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. да Центру недостаје још 48 стручних радника;
2. притиске од стране појединаца, али и институција које су директно или индиректно у вези са предметима који се обрађују у Центру;
3. да су надлежности органа старатељства, које су утврђене Породичним законом; веома широке и обимне, а оно са чим се свакодневно сусрећу у раду јесте

¹⁴³ Акт број: 01/1-49-554-3/19 од 11.6.2019. године.

¹⁴⁴ Акт број: XIII-01-35-0870-2019 од 10.6.2019. године.

¹⁴⁵ Акт број: XI-05-49-1110-2019-2 од 18.6.2019. године.

¹⁴⁶ Акт број 02-05-И-3153/19 од 26.04.2019. године.

- константно непоштовање одредби Породичног закона, посебно када су у питању обавезе и дужности родитеља/старатеља дјеце;
4. непостојање закона/прописа о социјалним услугама којим би сигурно грађанима умногоме било јасније које су то услуге које центри пружају и на који начин се за исте могу обратити;
 5. како корисник права из области социјалне заштите треба да има исти положај у сваком кантону на подручју Федерације Босне и Херцеговине, те да је потребно обезбијеђивње додатних финансијских средстава у буџетима ентитета, односно на подручју Федерације у буџетима кантона;
 6. увођење супервизије као обавезаног метода у оквиру рада центара за социјални рад.

Јавна установа „Центар за социјални рад Лукавац“¹⁴⁷

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. статус центара за социјални рад у друштву;
2. да центар није кадровски попуњен према стандардима;
3. законску регулативу која не прати потребе корисника;
4. потребну реформу законодавства из области социјалне заштите;
5. неукључивање представника Центра за социјални рад у процесу израде нацрта закона.

Јавна установа „Центар за социјални рад Грачаница“¹⁴⁸

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. у случају смјештаја у установу дужина трајања поступка – посебно када је у питању хитност смјештаја;
2. да су у вези са просјачењем проблем лица са подручја других општина;
3. да у односу на насиље у породици проблем представљају ограничени капацитети смјештаја за жртве насиља и проблеми смјештаја након изласка из сигурне куће;
4. особе са душевним сметњама које одбијају сарадњу, а у вези са успоставом права која им законски припадају;
5. спровођење изречених мјера у случајевима малољетничке деликвенције;
6. опасности од вербалних и физичких напада, док физичко обезбјеђење у Центру не постоји;
7. повећан број корисника, те је потребно кадровско јачање.

Јавна установа „Центар за социјални рад Челић“¹⁴⁹

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. недовољне капацитете;
2. просторије које су недовољне површине;
3. то што не посједују дневне центре и савјетовалишта;

¹⁴⁷ Акт број: 01-05-1-220/19 од 15.4.2019. године.

¹⁴⁸ Акт број: V-03-35-sl/19 од 3.5.2019. године.

¹⁴⁹ Акт број: IV-03-35-0146/19 од 5.4.2019. године.

4. да се финансирање центра врши из средстава оснивача – у Центру на 12.000 становника недостаје најмање један дипломирани социјални радник, али и други стручњаци, сходно закону и стандардима.

Јавна установа „Центар за социјални рад Добој Исток“¹⁵⁰

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. недостатак финансијских средстава;
2. организовање едукативних радионица;
3. недостатак адекватно опремљених просторија за рад са малољетним лицима и породицама;
4. недостатак адекватног смјештаја за лица која су жртве породичног насиља;
5. да су један од ријетких центара који врши старатељство над малољетним страним лицима без пратње родитеља/старатеља.

Јавна установа „Центар за социјални рад Теочак“¹⁵¹

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. кадровске недостатке, техничку опремљеност објекта, висину социјалних давања;
2. кашњење исплата одређених давања.

Зеничко-добојски кантон

Јавна установа „Центар за социјални рад Тешањ“¹⁵²

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. недовољан број запослених како би се корисницима пружила квалитетна услуга;
2. да су услови рада такође јако лоши (пословни простор и техничка опрема);
3. да су запослени у овој установи често изложени вербалним нападима и пријетњама од стране корисника услуга (особе са друштвено неприхватљивим понашањем), а да због недостатка финансијских средстава нису у могућности обезбиједити додатну заштиту.

Сматрају да би Федерација Босне и Херцеговине требала преузети улогу оснивача Центра и финансирање права у цјелини.

Јавна установа „Центар за социјални рад Олово“¹⁵³

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. различита примања (износ социјалних давања) – по кантонима;
2. остваривање права на здравствену заштиту за људе који немају право на исту;

¹⁵⁰ Акт број: III-02-35-16-78/19 од 11.4.2019. године.

¹⁵¹ Акт број: 02-49-137/19 од 7.5.2019. године.

¹⁵² Акт број: 02-03.17-114/19 од 25.4.2019. године.

¹⁵³ Акт број: 03-49-XVI-224-1/19 од 25.4.2019. године.

3. упућивање у Центар странака да остваре своја права, а они не испуњавају услове за исто.

Сматрају да законе треба донијети на нивоу Федерације Босне и Херцеговине, односно Босне и Херцеговине, те да сви људи требају имати иста права на простору Босне и Херцеговине, а не да постоји разлика од кантона до кантона или од ентитета до ентитета.

Јавна установа „Центар за социјални рад Вареш“¹⁵⁴

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. смјештај особа са душевним сметњама;
2. лошу финансијску ситуацију општине (одражава се на социјална давања);
3. материјалну и техничку неопремљеност.

Јавна установа „Центар за социјални рад Маглај“¹⁵⁵

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. велике разлике у остваривању права од кантона до кантона;
2. да центар нема психолога који је неопходан као члан стручног тима, а и као стручна особа за рад са корисницима;
3. како радници нису адекватно третирани, заштићени нити цијењени;
4. све већи број дјеце на улици због просјечења.

Такође, сматрају да је потребно формирати породично савјетовалиште за младе брачне парове, за младе родитеље и за породице са ризиком, као вид превенције.

Јавна установа „Центар за социјални рад Какањ“¹⁵⁶

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. учестала обраћања корисника услуга за давање сагласности на издавање путних исправа за малољетна лица из разведених бракова и поред пресуде у којој је све дефинисано;
2. издате путне исправе за малољетна лица из разведених бракова од стране надлежне институције, корисници услуга се обраћају органу старатељства са захтјевом за издавање потврде о боравку дјеце изван Босне и Херцеговине, без обзира на одобрене путне исправе које подразумеју и боравак;
3. учестала су обраћања корисника услуга органу старатељства за располагање са имовином штићеника;
4. остваривање контакта са дјецом особе починиоца насиља која има заштитну мјеру забране приближавања жртви насиља, а исто треба бити уређено у договору са другим родитељем – жртвом насиља

¹⁵⁴ Акт број: 01-35-032/19 од 29.4.2019. године.

¹⁵⁵ Акт број: 01/06.1-24/19 од 6.6.2019. године.

¹⁵⁶ Акт број: 01-05-4-515/19 од 7.6.2019. године.

Јавна установа „Центар за социјални рад Високо“¹⁵⁷

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. недостатак сертификованог особља за рад са малољетницима;
2. третирање лица која су душевно обољела и немогућност њиховог адекватног збрињавања;
3. да је надзор над радом старатеља круцијални проблем у старатељству, а који се огледа на недовољно развијене алате који би им били расположиви да адекватно врше надзор;
4. примјену новог закона о хранитељству.

Јавна установа „Центар за социјални рад Жељче“¹⁵⁸

Као основне проблеме у раду, као и начин рјешавање истих, између осталог, истичу:

1. да се у процес реформе социјалне заштите укључи што већи број стручњака из теорије и праксе, установа и свих организација из области социјалне заштите;
2. да се што хитније кроз законска рјешења отклони дискриминација корисника социјалних услуга;
3. да се јачају професионални и стручни капацитети у установама социјалне заштите;
4. да се приступи унапређењу материјално-техничких услова у установама;
5. да се омогући континуирана стручна едукација запослених;
6. да се обезбиједе адекватне претпоставке за превентивно дјеловање и рад у локалној заједници;
7. да се врши континуирана размјена информација свих актера који су надлежни за заштиту појединаца и породице.

Јавна установа „Центар за социјални рад Зеница“¹⁵⁹

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. поступак заштите и збрињавања особа с душевним сметњама;
2. нефункционисање Алиментационог фонда на нивоу Федерације Босне и Херцеговине намијењеног за помоћ дјечи чији родитељи не могу извршавати обавезу издржавања;
3. одбијање сродника да буду старатељи, што за посљедицу има да стручни радници центра за социјални рад имају превелик број штићеника о којима воде бригу (један стручни сарадник центра брине о 30 штићеника)
4. недостатак стручњака;

Јавна установа „Центар за социјални рад Бреза“¹⁶⁰

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. неадекватан и недовољан простор за рад;

¹⁵⁷ Акт број: 01-01-3-771, од дана 3.5.2019. године.

¹⁵⁸ Акт од 10.6.2019. године (БЕЗ ПОТПИСА И БРОЈА).

¹⁵⁹ Акт број: 04/3-35-311/19 од 17.4.2019. године.

¹⁶⁰ Акт број: 01-35-196/2019 од 30.4.2019. године.

2. да је потребно да се приступи доношењу закона о основама социјалне заштите којим би се увело право минималног нивоа социјалне сигурности, закона о заштити породице са дјецом којима ће се регулисати једнака права на дјечији додатак, накнаде за породично одуство и заштиту породице са дјецом;
3. да је потребно да се пропишу критерији и стандарди у вези са непосредним старатељством.

Општина Усора¹⁶¹

У акту између сталог наводе да Општина Усора нема засебно успостављен Центар за социјални рад због релативно мале бројности становништва заступљена кроз рад Службе.

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. да је Служба недовољно попуњена;
2. рачунарску опрема која је застрјела и ствара техничке потешкоће.

Босанско-подрињски кантон

Служба за привреду, друштвене дјелатности, буџет, финансије, борачко-инвалидску и социјалну заштиту и општу управу Општине Пале–Прача¹⁶²

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. недовољна финансијска средства за социјалу заштиту;
2. мала финансијска давања корисницима социјалне заштите;
3. нередовну исплату корисницима социјалне заштите;
4. застарио правни оквир у вези са социјалном заштитом, неуједначена примања по кантонима;
5. велику удаљеност општине од центра кантона, Центра за социјални рад Горажде, здравствених установа;
6. лошу економску ситуацију локалног становништва;
7. недовољну координацију свих учесника који се баве проблематиком социјалне заштите;
8. недостатак социјалне карте становништва како би била праведнија социјална давања и недостатак адекватних евиденција.

Јавна установа „Центар за социјални рад Босанско-подрињског кантона Горажде“¹⁶³

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. непосједовање властитог стамбеног објекта;
2. да стамбени простор са којим Центар тренутно располаже не може задовољити смјештајне капацитете, као и да канцеларијама не могу приступити особе са инвалидитетом јер се налазе на другом и трећем спрату;

¹⁶¹ Акт број: 02-05-20/19 од 19.4.2019. године.

¹⁶² Акт број: 03-35-121-2/19 од 7.6.2019. године.

¹⁶³ Акт број: 01-35-319-1/19 од 26.4.2019. године.

3. да је Служба Савјетовалишта за проблеме брака и породице, дјеце и адолесцената физички одвојена од Центра и да нема адекватне просторије неопходне за обављање савјетодавно-терапеутског рада, користи просторије за која се уплаћује мјесечна кирија.

Осим смјештајних проблема, Јавна установа Центар за социјални рад идентификовала је низ проблема и потешкоћа у раду, а који се односе на:

1. измјене и допуне Закона о социјалној заштити, заштити цивилних жртава рада и заштити породице са дјецом Босанско-подрињског кантона, Горажде;
2. непостојање „фонда за брзе интервенције“ како би се на бржи и ефикаснији начин задовољиле основне егзистенцијалне потребе лица која се налазе у стању социјалне потребе;
3. потребу за обезбјеђењем средстава за пружање услуге кућне његе и помоћи у кући за лица која нису у стању да се брину о себи;
4. надоградњу постојеће базе података *SOTAC* како би иста служила стварним потребама Центра.

5.3. Брчко дистрикт Босне и Херцеговине

Влада Брчко дистрикта, Одјељење за здравство и остале услуге, Пододјељење за социјалну заштиту¹⁶⁴

Као основни проблем у раду, између осталог, истичу:

1. преоптерећеност административним пословима;
2. потребу јачања административног и стручног кадра;
3. бенефицирани радни стаж;
4. потребе друштвене заједнице да се оснује центар за социјални рад као установа социјалне заштите;
5. професионално и стручно оснаживање и усавршавање;
6. прилагођавање законских и подзаконских актата у складу са промјенама.

6. ГЕНЕРАЛНЕ ЗАБРИНУТОСТИ И ЗАПАЖАЊА ОМБУДСМЕНА ПРОИСТЕКЛА ИЗ ОДГОВОРА ЦЕНТАРА/СЛУЖБИ ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД

Анализом пристиглих одговора износе се следеће забринутости заједничке за све центре/службе за социјални рад на подручју Босне и Херцеговине:

1. Проблеми који се односе на функционирање центара/службе за социјални рад:
 - смјештајни капацитети;¹⁶⁵

¹⁶⁴ Акт број: 05.4-1112/19, од дана 30.4.2019. године.

¹⁶⁵ Јавна установа „Центар за социјални рад Козарска Дубица“, Јавна установа „Центар за социјални рад Теслић“, Јавна установа „Центар за социјални рад Костајница“, Јавна установа „Центар за социјални рад Доњи Жабар“, Јавна установа „Центар за социјални рад Ново Горажде“, Јавна установа „Центар за социјални рад Чајниче“, Јавна установа „Центар за социјални рад Петрово“, Јавна установа „Центар за социјални рад Витез“, Јавна установа „Центар за социјални рад Читлук“, Јавна установа „Центар за социјални рад Ливно“, Јавна установа „Центар за социјални рад Босанска Крупа“, Јавна установа „Центар за социјални рад Кључ“, Јавна установа „Центар за социјални рад Велика Кладуша“, Јавна установа „Центар за

- лоша техничка опремљеност;¹⁶⁶
- недостатак стручног кадра;¹⁶⁷
- лоши услови рада;
- финансијска природа (немогућност планирања буџета, неразумијевање локалне заједнице, немогућност остваривање проширених права или унапређење постојећих услова рада у пружању помоћи грађанима (све се своди на новчана давања), мале плате стручних радника, неплаћање прековременог рада или рада у дежурству);
- негативна перцепција грађана/корисника и медија;
- забринутост за сигурност на радном мјесту с обзиром на непостојање адекватног физичког обезбјеђења у центрима/службама.
- у обављању свакодневних задака стручни радници професионално сагоријевају, а при томе им нису обезбијеђене супервизија и стручна подршка;
- несарадња или недовољна сарадња са другим органима власти;
- недостатак континуиране обуке стручних радника у свим центрима/службама и боља сарадња са представницима министарстава надлежних за социјалну заштиту;
- наметање нових надлежности центрима/службама без претходних консултација са центрима/службама или укључивања у процесе припреме и усвајања нових законских и подзаконских рјешења;
- широк спектар надлежности, овлашћења и примјена бројних закона и подзаконских аката.

социјални рад Домањевац–Шамац“, Јавна установа „Центар за социјални рад Челић“, Јавна установа „Центар за социјални рад Тешањ“, Јавна установа „Центар за социјални рад Бреза“, Јавна установа „Центар за социјални рад Босанско-подрињског кантона Горажде“, Јавна установа „Кантонални центар за социјални рад Сарајево – општинске службе Ново Сарајево и Стари Град“.

¹⁶⁶ Јавна установа „Центар за социјални рад Доњи Жабар“, Општина Шековићи, Јавна установа „Центар за социјални рад Читлук“, Јавна установа „Центар за социјални рад Ливно“, Јавна установа „Центар за социјални рад Бужим“, Јавна установа „Центар за социјални рад Босанска Крупа“, Јавна установа „Центар за социјални рад Велика Кладуша“, Јавна установа „Центар за социјални рад Домањевац–Шамац“, Јавна установа „Центар за социјални рад Градачац“, Јавна установа „Центар за социјални рад Теочак“, Јавна установа „Центар за социјални рад Тешањ“, Јавна установа „Центар за социјални рад Вареш“, Општина Усора.

¹⁶⁷ Јавна установа „Центар за социјални рад Бијељина“, Јавна установа „Центар за социјални рад Шамац“, Јавна установа „Центар за социјални рад Србац“, Јавна установа „Центар за социјални рад Доњи Жабар“, Јавна установа „Центар за социјални рад Петрово“, Јавна установа „Центар за социјални рад Мркоњић Град“, Општина Шековићи, Општина Трново, Општина Осмаци, Општина Петровац, Јавна установа „Центар за социјални рад Јабланица“, Јавна установа „Центар за социјални рад Читлук“, Јавна установа „Центар за социјални рад Чапљина“, Јавна установа „Центар за социјални рад Широки Бријег“, Јавна установа „Центар за социјални рад Томиславград“, Јавна установа „Центар за социјални рад Ливно“, Јавна установа „Центар за социјални рад Босанска Крупа“, Јавна установа „Центар за социјални рад Кључ“, Јавна установа „Центар за социјални рад Бихаћ“, Јавна установа „Центар за социјални рад Велика Кладуша“, Јавна установа „Центар за социјални рад Оцак“, Јавна установа „Центар за социјални рад Орашје“, Јавна установа „Центар за социјални рад Домањевац–Шамац“, Јавна установа „Центар за социјални рад Калесија“, Јавна установа „Центар за социјални рад Живинице“, Јавна установа „Центар за социјални рад Тузла“, Јавна установа „Центар за социјални рад Лукавац“, Јавна установа „Центар за социјални рад Теочак“, Јавна установа „Центар за социјални рад Зеница“, Јавна установа „Центар за социјални рад Тешањ“, Општина Усора.

2. Проблеми који се односе на остваривање права корисника:

- непримјењивање закона у пракси и лоша законска рјешења;¹⁶⁸
- проблеми у пракси приликом примјене појединих закона и подзаконских прописа;
- непостојање закона којима се дефинишу конкретна питања из области социјалне заштите;¹⁶⁹
- изражен проблем сиромаштва и заштита права грађана у руралним срединама;
- износ дјечијег додатака је изразито низак, а у Унско-санском кантону се не исплаћује;
- повећан број корисника, посебно старијих лица и лица са интелектуалним и менталним потешкоћама;
- усложњавање потреба корисника уважавајући савремене трендове и сходно томе стварање адекватних услова као одговоре на бројне изазове;¹⁷⁰
- кашњење у исплати новчаних давања;
- здравствена заштита није безусловна за дјецу до 18 године живота и старијих особа изнад 65 година живота.

7. ПРЕПОРУКЕ

Анализом пристиглих одговора центара/служби за социјални рад, уважавајући досадашња искуства у раду Омбудсмена по појединачним жалбама грађана и раније публикованих специјалних извјештаја ,у складу са овлашћењима из члана 32 Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, омбудсмени за људска права Босне и Херцеговине, доносе следеће препоруке:

- **Влади Републике Српске, односно надлежним министарствима,**
- **Влади Федерације Босне и Херцеговине, односно надлежним министарствима,**
- **Влади Брчко дистрикта Босне и Херцеговине,**
- **владама кантона у Федерацији Босне и Херцеговине, и то: Кантон Сарајево, Зеничко-добојски кантон, Унско-сански кантон, Посавски кантон, Тузлански кантон, Средњобосански кантон, Босанско-подрињски кантон, Херцеговачко-неретвански кантон, Западнохерцеговачки кантон и Кантон 10**

1. да заједно са надлежним органима општина и градова системски јачају капацитете центара за социјални рад, посебно у погледу побољшања услова рада (боља техничка

¹⁶⁸ У Републици Српској одлуке о контактима дјете и родитеља са којима не живе, доносе центри/службе, а не судови или различита пракса судова у Републици Српској по питању повјеравања дјетета из ванбрачне заједнице;

¹⁶⁹ Недоношење закона о дјелатности социјалног рада у Федерацији Босне и Херцеговине, иако је приједлог закона наведен у Програму рада Парламента Федерације Босне и Херцеговине за 2017. годину.

¹⁷⁰ Оснивање породичних савјетовалишта, дневних центара за особе старије животне доби и дневних центара за особе затечене у просјачењу.

опремљеност, смјештајни капацитети), а на бази претходне свеобухватне анализе положаја ових установа у систему социјалне заштите;

2. да путем надлежних министарстава предузму адекватне мјере на успостављању нових, односно надоградњи постојећих јединствених база података корисника права из социјалне заштите;
3. а предложи надлежним парламентима одговарајућа законска рјешења у циљу осигурања безусловне и бесплатне здравствене заштите за сву дјецу и старије особе изнад 65 година;
4. да заједно са надлежним органима општина и градова раде на успостављању дневних центара за особе затечене у просјачењу, као и дневних центара за старије особе, у оним општинама и градовима у којима постоји потреба;
5. да заједно са надлежним органима општина и градова предузму мјере којима ће се стручним радницима у центрима/службама за социјални рад, који раде са странкама, једном годишње омогућити обављање систематских прегледа;
6. да предузму адекватне мјере којима би се обезбиједило да просторије у којима су смјештени центри/службе за социјални рад имају физичко обезбјеђење, као и видео-надзор просторија центара/служби, а у циљу веће сигурности за запослене центара/служби;
7. да приликом именовања радних група за израду закона и подзаконских аката који се односе на ову област имају у виду знања и способности стручних радника центара/служби за социјални рад, те да исте укључују у радне групе за израду истих, као и да, заједно са надлежним министарствима, континуирано организују стручне едукације по областима за све запослене у центрима за социјални рад;
8. да предложи надлежним парламентима одговарајућа законска рјешења којима би се стручним радницима центара/служби за социјални рад обезбиједила супервизија;
9. да заједно са надлежним органима општина и градова, а у складу са расположивим финансијским могућностима, изврше додатна издвајања буџетских средстава за финансијску подршку службама социјалне заштите и запошљавање додатног стручног кадра у складу са правилницима и стандардима, а посебно да се осигурају неопходна средства за рад породичних и брачних савјетовалишта, односно савјетовалишта за младе;
10. да новчана давања из области социјалне заштите буду приоритет приликом планирања и додјеле буџетских средстава;
11. да изврше стандардизацију процедура за израду социјалне карте и њену израду по јединственој методологији како би се прецизирале обавезе центара за социјални рад у свакој општини, осигурало у пуној мјери остваривање циљева социјалних давања и

избјегле могућности одлучивања путем дискреционе оцјене пружаоца социјалне заштите.¹⁷¹

Омбудсмени Босне и Херцеговине

Нивес Јукић

Проф.др Љубинко Митровић

Др Јасминка Џумхур

¹⁷¹ Неопходно је прикупити додатне информације издвајајући још прецизније социјалне потребе грађана, све то у циљу смањења сиромаштва и трајног рјешавања стања социјалне потребе путем прецизног идентификовања породица и појединаца и заштите њихових људских права. Гаранције да су прехранбени производи, неопходна примарна здравствена заштита, адекватан смјештај и основни облици образовања доступни за све грађане у Босни и Херцеговини би представљале огроман искорак у заштити људских права, те социјална давања би требала имати приоритет у исплати.